

**IZVJEŠTAJ O REVIZIJI
FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
ŠUMSKOPRIVREDNOG DRUŠTVA
„SREDNJOBOSANSKE ŠUME“ /
ŠUMSKOGOSPODARSKOG DRUŠTVA
„ŠUME SREDIŠNJE BOSNE“
D.O.O. DONJI VAKUF**

na dan 31.12.2014. godine

Broj: 06-09/15

Sarajevo, maj 2015. godine

SADRŽAJ

I.	NEZAVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE	1
II.	GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	1
	Bilans uspjeha za period 01.01. – 31.12.2014. godine	1
	Bilans stanja na dan 31.12.2014. godine	2
	Izvještaj o gotovinskim tokovima za period od 01.01. do 31.12.2014. godine.....	3
	Izvještaj o promjenama u kapitalu za period koji završava na dan 31.12.2014. godine	4
III.	IZVJEŠTAJ O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA	5
1.	Uvod	5
2.	Predmet, cilj i obim revizije	5
3.	Postupanje po preporukama iz prethodnog izvještaja.....	6
4.	Sistem internih kontrola i interna revizija.....	7
5.	Obavljanje poslova iz nadležnosti Društva	8
6.	Planiranje i izvještavanje.....	9
7.	Izvršenje Plana poslovanja	10
7.1	Prihodi	10
7.1.1	Poslovni prihodi.....	10
7.1.2	Finansijski prihodi.....	11
7.1.3	Ostali prihodi i dobici	11
7.2	Rashodi.....	11
7.2.1	Poslovni rashodi.....	12
7.2.1.1	Materijalni troškovi	12
7.2.1.2	Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	12
7.2.1.3	Troškovi proizvodnih usluga	13
7.2.1.4	Amortizacija	14
7.2.1.5	Nematerijalni troškovi	14
7.2.2	Finansijski rashodi.....	14
7.2.3	Ostali rashodi i gubici.....	14
7.3	Finansijski rezultat	14
8.	Stalna i tekuća sredstva, kapital i obaveze	15
8.1	Stalna sredstva i dugoročni plasmani	15
8.2	Tekuća sredstva	19
8.2.1	Zalihe i sredstva namijenjena prodaji	19
8.2.2	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	21
8.2.3	Kratkoročna potraživanja, plasmani i aktivna vremenska razgraničenja.....	22
8.3	Kapital.....	24
8.4	Obaveze	25
8.4.1	Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	25
8.4.2	Dugoročne finansijske obaveze.....	26
8.4.3	Kratkoročne finansijske obaveze	26
8.4.4	Obaveze iz poslovanja	26
8.4.5	Pasivna vremenska razgraničenja	27
8.4.6	Odložene porezne obaveze.....	28
8.5	Sudski sporovi	28
9.	Javne nabavke	28
10.	Komentar	29
IV.	REZIME DANIH PREPORUKA	30

I. NEZAVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE

Osnova za reviziju

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja (Bilans stanja, Bilans uspjeha, Izvještaj o promjenama na kapitalu, Izvještaj o gotovinskim tokovima i Posebni podaci o plaćama i broju zaposlenih) Šumskoprivrednog društva „Srednjobosanske šume“/Šumskogospodarskog društva „Šume Središnje Bosne“ društvo ograničene odgovornosti Donji Vakuf (u daljem tekstu-Društvo) sa stanjem na dan 31. decembar 2014. godine i za godinu koja se završava na taj dan i usklađenosti poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo Društva odgovorno je za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) i Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS). Ova odgovornost obuhvata kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale uslijed prevare i greške, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u datim okolnostima.

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, rukovodstvo Društva je odgovorno i za usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima, uključujući i odredbe zakona i propisa na osnovu kojih su transakcije i iznosi objavljivani u finansijskim izvještajima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima na osnovu provedene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u FBiH ("Sl. novine FBiH", broj 22/06) i primjenjivim Međunarodnim standardima Vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI). Ovi standardi nalažu da radimo u skladu sa etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o iznosima i objavama datim u finansijskim izvještajima. Izbor postupka je zasnovan na prosuđivanju revizora, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima uslijed prevare i greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju odabira revizorskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efikasnosti internih kontrola. Revizija također uključuje ocjenu primjenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskim izvještajima, naša odgovornost je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske transakcije i informacije, po svim bitnim pitanjima, usklađene sa odgovarajućim zakonskim i drugim propisima. Ova odgovornost uključuje provođenje procedura, kako bi se dobili revizijski dokazi o tome da li se sredstva koriste za namjene utvrđene zakonima i propisima. Procedure uključuju procjenu rizika od značajnog neslaganja sa zakonima.

Smatramo da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnov za naše mišljenje.

Osnova za izražavanje mišljenja:

1. U okviru stalnih sredstava iskazani su građevinski objekti, postrojenja i oprema, alati, pogonski materijal i kancelarijski namještaj u vrijednosti 1.685.747 KM koji nisu u posjedu, niti Društvo od istih ostvaruje ekonomski koristi. Radi se o imovini R.J. "Transport i gradnja" Nova Bila koja je neosnovano knjigovodstveno priznata, obzirom da Odlukom Vlade SBK/KSB o osnivanju Šumskoprivrednog društva "Srednjobosanske šume/Šume Središnje Bosne" d.o.o. od 07.04. 2004. godine nije uključena u imovinu noformiranog Društva. Već tada (od 01.03. 2000. godine) R.J. „Transpor i gradnja“ Nova Bila bila je data u

- zakup „Autotehnika“ d.o.o. Vitez, i nikada nije bila u posjedu Društva, te je za navedeni iznos precijenjena vrijednost imovine, a što je šire obrazloženo u tački 8.1. Izvještaja.
2. Na datum bilansa iskazana su kratkoročna potraživanja 9.775.571 KM, a u okviru istih 5.198.842 KM je starije od godinu dana. Iako je Komisija za popis potraživanja predložila da se 4.752.983 KM zastarjelih i nenaplativih potraživanja ispravi na teret rashoda, ispravka vrijednosti potraživanja nije izvršena, a što je bila obaveza u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH i paragrafu 33., 37., i 85. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja. Navedeno je imalo za posljedicu da su rashodi podcijenjeni za 4.752.983 KM, a sredstva (potraživanja) i finansijski rezultat precijenjeni za navedeni iznos, što je šire obrazloženo u tački 8.2.3. Izvještaja.
3. U finansijskim izvještajima na dan 31.12.2014. godine podcijenjeni su troškovi i obaveze za 2.534.170 KM, jer nisu vršena rezervisanja u skladu sa MRS 37. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva i nisu ukalkulisane obračunate naknade za šume. Naime, 04.03.2014. godine, Rješenjem kantonalnog šumskog inspektora utvrđena je dodatna zakonska obaveza na ime naknada za proširenu biološku reprodukciju šuma za 2010., 2011., 2012., i 2013. godinu u iznosu od 2.128.590 KM, a koja nije uključena u troškove i obaveze tekućeg perioda što je trebalo u skladu sa MRS 37. Društvo je do donošenja novog kantonalnog Zakona o šumama obračunalo naknadu za šume u visini 7% ostvarenog prihoda od drva, računajući cijenu drveta na panju u skladu sa nevažećom Uredbom o šumama (Službene novine FBiH broj: 83/09, 26/10, 33/10, 38/10) u periodu od 01.01-16.04.2014 godine u iznosu 405.580 KM. Obračunatu naknadu, Društvo je iskazalo u Izvještaju o radu za 2014. godinu (poglavlje biološka reprodukcija), a nije ukalkulisalo u troškove poslovanja i nije iskazalo u obavezama. Navedena naknada trebala je biti obračunata u skladu sa tada još važećim kantonalnim Zakonom o šumama (Službene novine SBK/KBS broj: 14/02, 2/05 i 8/11) koja bi bila u većem iznosu, što je šire obrazloženo u tački 8.4.4. i tački 8.5. Izvještaja.
4. Komisije za popis nisu izvršile popis cjelokupne imovine Društva kako je navedeno u „Elaboratu o popisu“, a prijedlozi Centralne inventurne komisije o utvrđenim razlikama popisom (prijedlozi za rashod i prijedlozi za knjiženje popisnih razlika) nisu evidentirani u finansijskim izvještajima, jer Nadzorni odbor nije usvojio „Elaborat o popisu“. Navedeno je imalo za posljedicu da nije usaglašeno knjigovodstveno stanje imovine i obaveza sa stvarnim stanjem na dan 31.12.2014. godine, a što je bila obaveza u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, što je šire obrazloženo u tački 8.1. Izvještaja.
5. Ne možemo potvrditi finansijski rezultat za 2014. godinu i iskazanu dobit u iznosu od 102.980 KM, jer da je Društvo postupilo prema važećoj zakonskoj regulativi i da je računovodstvene postupke date u drugoj i trećoj kvalifikaciji proveo u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH uz dosljednu primjenu općeprihvaćenih računovodstveni načela, finansijski rezultat ne bi bio pozitivan, već bi samo po navedenom osnovu gubitak iznosio najmanje 7.184.183 KM što je šire obrazloženo u tački 7.3. Izvještaja.
6. Upisani osnovni kapital u sudskom registru iskazan je u iznosu od 410.520.150 KM, a u bilansi stanja u finansijskim izvještajima 476.534.068 KM. Iz prezentirane dokumentacije nije moguće utvrditi po kome osnovu je osnovni kapital u poslovnim knjigama više iskazan za 66.013.916 KM, što je šire pojašnjeno u tački 8.3. Izvještaja.

Negativno mišljenje

Po našem mišljenju, zbog značaja stavki opisanih u „Osnova za izražavanje mišljenja“, finansijski izvještaji Šumskoprivrednog društva „Srednjobosanske šume“/Šumskogospodarsko društvo „Šume Središnje Bosne“ društvo ograničene odgovornosti Donji Vakuf, ne prikazuju istinito i fer po svim bitnim pitanjima stanje imovine i obaveza na dan 31.12.2014. godine, rezultate poslovanja i novčani tok za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Finansijske infomacije i transakcije prikazane u finansijskim izvještajima Šumskoprivrednog društva „Srednjobosanske šume“/Šumskogospodarsko društvo „Šume Središnje Bosne“ društvo ograničene

odgovornosti **Donji Vakuf** u toku 2014. godine, nisu bile u svim materijalno značajnim aspektima usklađene sa odgovarajućim zakonskim i drugim propisima.

Isticanje predmeta

Bez uticaja na izraženo mišljenje, skrećemo pažnju na slijedeće:

- U okviru imovine Društvo iskazuje biološku imovinu u iznosu 424.822.866 KM, što čini vrijednost šuma svih organizacionih jedinica preuzetih diobenom bilansom prilikom formiranja Društva. Vrijednost šuma kao biološke imovine nepromjenjena je od 2004. godine, što je suprotno Međunarodnom računovodstvenom standardu 41. Poljopriveda, koji se primjenjuje u računovodstvu bioloških sredstva. Šume i šumsko zemljište su državna imovina, date su Društvu na gospodarenje te Osnivač Društa i resorno ministarstvo trebajuinicirati donošenje Zakonom o šumama na nivou države Bosne i Hercegovine kako bi tretman njihovog evidentiranja bio jednoobrazan u svim šumskim društvima, što je šire obrazloženo u tački 8.1. Izvještaja.
- Društvo je prodalo građevinski objekat u Republici Hrvatskoj za koji ne posjeduje zemljišno knjižni izvadak. Kupac je uplatio dio cijene u vrijednosti 857.376 KM još 2007. godine. Da bi se izbjegle negativne finansijske posljedice u rješavanje vlasništva nad građevinskim objektom neophodno je da se što prije uključi Vlada SBK/KSB i nadležni kantonalni organi, što je šire obrazloženo u tački 8.2.1. Izvještaja.

Sarajevo, 08.05.2015. godine

Zamjenik generalnog revizora
Branko Kolobarić, dipl. oec.

Generalni revizor
Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

**II. GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
ŠUMSKO PRIVREDNODRUŠTVO „SREDNJOBOSANSKE
ŠUME“/ŠUMSKOGOSPODARSKO DRUŠTVO «ŠUME SREDIŠNJE BOSNE“ D.O.O.
DONJI VAKUF**

**Bilans uspjeha
za period 01.01. – 31.12.2014. godine**

Naziv: ŠPD „Srednjobosanske šume /ŠGD Šume Središnje Bosne“

	Pozicija	Tekuća godina	Prethodna godina
A) DOBIT ILI GUBITAK PERIODA			
POSLOVNI PRIHODI I RASHODI			
I Poslovni prihodi (od 1 do 3)		27.817.625	28.769.658
1 Prihodi od prodaje učinaka		27.678.903	28.500.912
2 Prihodi od aktiviranja ili potrošnje robe i učinaka		-	13.522
3 Ostali poslovni prihodi		138.722	255.224
II Poslovni rashodi (od 1 do 7)		27.461.261	29.553.813
1 Materijalni troškovi		2.167.471	2.147.759
2 Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja		16.178.534	16.353.314
3 Troškovi proizvodnih usluga		7.769.653	7.904.056
4 Amortizacija		599.150	588.095
5 Nematerijalni troškovi		1.409.819	2.223.832
6 Povećanje vrijednosti zaliha učinaka		663.366	-
7 Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka		-	336.757
III Dobit od poslovnih aktivnosti (I – II)		356.364	-
Gubitak od poslovnih aktivnosti (II – I)		-	784.155
FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI			
IV Finansijski prihodi (od 1 do 2)		52.514	35.390
1 Prihodi od kamata		48.324	34.601
2 Ostali finansijski prihodi		4.190	789
V Finansijski rashodi (od 1 do 2)		253.742	163.374
1 Rashodi kamata		253.742	159.234
2 Negativne kursne razlike		-	4.140
VI Gubitak od finansijske aktivnosti (V - IV)		201.228	127.984
VII Dobit redovne aktivnosti (III - VI)		155.136	-
VIII Gubitak od redovne aktivnosti (III - VI)		-	912.139
OSTALI PRIHODI I RASHODI			
IX Ostali prihodi i dobici (od 1 do 6)		123.647	3.096.674
1 Dobici od prodaje stalnih sredstava		23.998	86.793
2 Dobici od prodaje materijala		23.825	37.812
3 Viškovi		2.469	13.142
4 Naplaćena otpisana potraživanja		915	1.760
5 Prihodi po osnovu ugovorene zaštite od rizika		72.440	-
6 Otpis obaveza, ukinuta rezervisanja i ostali prihodi		-	2.957.167
X Ostali rashodi i gubici (od 1 do 4)		250.071	604.410
1 Gubici od prodaje i rashodovanja stalnih sredstava		21.205	10.607
2 Manjekovi		-	10.052
3 Rashodi po osnovu ispravke vrijednosti i otpisa potraživanja		-	302.185
4 Rashodi i gubici na zalihamama i ostali rashodi		228.866	281.566
XI Dobit po osnovu ostalih prihoda i rashoda (IX - X)		-	2.492.264
XII Gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda (X - IX)		126.424	-
1* Prihodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava		74.268	-
2* Rashodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava		-	173.420
3* Prihodi iz osnova prom. rač.politika i ispravki neznač. grešaka iz ranijih perioda		-	2.545
UKUPAN PRIHOD PERIODA (I+IV+IX+1*+3*)			
UKUPNI RASHODI PERIODA (II+V+X+2*)			
DOBIT ILI GUBITAK PERIODA - NEPREKINUTOG POSLOVANJA			
XIII Dobit neprekinutog poslovanja prije poreza		102.980	1.409.250
XIV Gubitak neprekinutog poslovanja prije poreza		-	-
POREZ NA DOBIT NEPREKINUTOG POSLOVANJA			
1 Porezni rashodi perioda			
NETO DOBIT ILI GUBITAK NEPREKINUTOG POSLOVANJA			
XV Neto dobit neprekinutog poslovanja		102.980	1.409.250
XVI Neto gubitak neprekinutog poslovanja			
NETO DOBIT ILI GUBITAK PERIODA			
XVII Neto dobit perioda		102.980	1.409.250
XVIII Neto gubitak perioda			
B) OSTALA SVEOBUVATNA DOBIT ILI GUBITAK			
Ukupni neto sveobuhvatni dobit perioda		102.980	1.409.250
Ukupni neto sveobuhvatni gubitak perioda		-	-

Bilans stanja na dan 31.12.2014. godine

Naziv: ŠPD „Srednjobosanske šume /ŠGD Šume Središnje Bosne“

Pozicija	Neto iznos tekuće godine	Neto iznos prethodne godine
A K T I V A		
A) STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI	479.664.596	479.604.860
Nematerijalna sredstva	242.156	115.311
Nekretnine, postrojenja i oprema	53.831.499	53.899.848
Investicijske nekretnine		
Biološka sredstva	424.822.867	424.822.867
Ostala (specifična) stalna materijalna sredstva	62.337	62.425
Dugoročni finansijski plasmani	457.103	382.836
Druga dugoročna potraživanja	-	10.365
Dugoročna razgraničenja	248.634	311.208
B) ODLOŽENA POREZNA SREDSTVA		
C) TEKUĆA SREDSTVA	16.076.708	15.149.445
Zalihe i sredstva namijenjena prodaji	4.711.340	3.879.608
Gotovina, kratkoročna potraživanja i kratkoročni plasmani	11.365.368	11.269.837
D) ODLOŽENA POREZNA SREDSTVA		
E) GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA		
I) POSLOVNA AKTIVA (A+B+C+D+E)	495.741.304	494.754.305
II) Izvanbilansna evidencija - vanbilansna aktiva		
UKUPNO AKTIVA (I+II)	495.741.304	494.754.305

P A S I V A		
A) KAPITAL	481.166.857	481.063.879
Osnovni kapital	476.534.068	476.534.068
Upisani neuplaćeni kapital	-	-
Emisiona premija	-	-
Reserve	2.182.761	2.182.761
Revalorizacione rezerve	3.649.625	3.649.625
Nerealizovani dobici	-	-
Nerealizovani gubici	-	-
Neraspoređena dobit	1.997.859	1.894.881
Gubitak do visine kapitala	3.197.456	3.197.456
Otkupljene vlastite dionice i udjeli	-	-
B) DUGOROČNA REZERVISANJA		14.904
C) DUGOROČNE OBAVEZE	2.739.687	4.718.059
D) ODLOŽENE POREZNE OBAVEZE		-
E) KRATKOROČNE OBAVEZE	10.707.362	7.894.537
Kratkoročne finansijske obaveze	1.558.996	1.528
Obaveze iz poslovanja	4.191.729	3.247.124
Obaveze iz specifičnih poslova	-	-
Obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja zaposlenih	1.988.979	2.092.845
Druge obaveze	24.838	96.528
Obaveze za PDV	192.067	225.778
Obaveze za ostale poreze i druge dadžbine	2.750.753	2.230.734
Obaveze za porez na dobit	-	-
F) PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	1.043.016	978.544
G) ODLOŽENE POREZNE OBAVEZE		84.382
I) POSLOVNA PASIVA (A+B+C+D+E+F+G)	495.741.304	494.754.305
II) Izvanbilansna evidencija - vanbilansna pasiva		
UKUPNO PASIVA (I+II)	495.741.304	494.754.305

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i iste odobrila dana 30.04.2015.

Direktor:
Munir Lupčević

Izvještaj o gotovinskim tokovima za period od 01.01. do 31.12.2014. godine

(INDIREKTNA METODA)

Naziv: ŠPD „Srednjobosanske šume /ŠGD Šume Središnje Bosne“

	O p i s	Oznaka	IZNOS Tkuća godina	IZNOS Prethodna godina
	A. GOTOVINSKI TOKOVI IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
1	Neto dobit (gubitak) za period		102.980	1.409.250
	Usklađenje za:			
2	Amortizacija/vrijednost usklađivanja nematerijalnih sredstava	+	-	-
3	Gubici (dobici) od otuđenja nematerijalnih sredstava	+(-)	-	-
4	Amortizacija/vrijednost usklađivanja materijalnih sredstava	+	599.150	588.095
5	Gubici (dobici) od otuđenja materijalnih sredstava	+(-)	(2.793)	(76.186)
6	Ukupno (2 do 5)		596.357	511.909
7	Smanjenje (povećanje) zaliha	+(-)	(831.732)	357.555
8	Smanjenje (povećanje) potraživanja od prodaje	+(-)	(447.887)	(1.306.573)
9	Smanjenje (povećanje) drugih potraživanja	+(-)	(11.210)	(814)
10	Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih razgraničenja	+(-)	(11.648)	-
11	Povećanje (smanjenje) obaveza prema dobavljačima	+(-)	347.031	494.566
12	Povećanje (smanjenje) drugih obaveza	+(-)	487.422	(1.615.372)
13	Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih razgraničenja	+(-)	64.472	-
14	Ukupno (7 do 13)		(403.552)	(2.070.638)
15	Neto gotovinski tok od poslovnih aktivnosti (1+6+14)		295.785	(149.479)
	B. GOTOVINSKI TOKOVI IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI			
16	Prilivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (17 do 21)		40.972	13.723
17	Prilivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	+	-	-
18	Prilivi iz osnova prodaje stalnih sredstava	+	-	-
19	Prilivi iz osnova kamata	+	-	-
20	Prilivi od dividendi i učešća u dobiti	+	30.607	12.053
21	Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	+	10.365	1.670
22	Odlivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (23 do 26)		74.268	-
23	Odlivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	-	-	-
24	Odlivi iz osnova kupovine dionica i udjela	-	-	-
25	Odlivi iz osnova kupovine stalnih sredstava	-	-	-
26	Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	-	74.268	-
27	Neto priliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (16-22)		-	13.723
28	Neto odliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (22-16)		33.296	-
	C. GOTOVINSKI TOKOVI IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI			
29	Prilivi gotovine iz finansijskih aktivnosti (30 do 32)		2.053.057	3.063.650
30	Prilivi iz osnova povećanja osnovnog kapitala	+	-	-
31	Prilivi iz osnova dugoročnih kredita i kratkoročnih kredita	+	1.099.697	3.004.019
32	Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obaveza	+	953.360	59.631
33	Odlivi gotovine iz finansijskih aktivnosti (34 do 36)		2.690.760	3.116.679
34	Odlivi iz osnova otkupa vlastitih dionica i udjela	-	-	-
35	Odlivi iz osnova dugoročnih kredita i kratkoročnih kredita	-	2.555.857	587.056
36	Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obaveza	-	134.903	2.529.623
37	Neto priliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (29-33)		-	-
38	Neto odliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (33-29)		637.703	53.029
39	D. UKUPNI PRILIVI GOTOVINE (15+17+39)		295.785	13.723
40	E. UKUPNI ODLIVI GOTOVINE (15+28+46)		670.999	202.508
41	F. NETO PRILIV GOTOVINE (41-42)		-	-
42	G. NETO ODLIV GOTOVINE (42-41)		375.214	188.785
43	H. Gotovina na početku izvještajnog perioda		759.999	948.784
44	I. Positivne kursne razlike iz osnova preračuna gotovine	+	-	-
45	J. Negativne kursne razlike iz osnova preračuna gotovine	-	-	-
46	K. Gotovina na kraju izvještajnog perioda (44+42-43+45-46)		384.785	759.999

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i iste odobrila dana 30.04.2015.

Direktor:
Munir Lupčević

		Izvještaj o promjenama u kapitalu za period koji završava na dan 31.12.2014. godine				
		Naziv: ŠPD „Srednjobosanske šume /ŠGD Šume Središnje Bosne“				
VRSTA PROMJENE NA KAPITALU		Dionički kapital i udjeli u d.o.o.	Revalorizacione rezerve	Ostale rezerve	Akumulir. neraspor. dobit/ nepokriv. gubitak	UKUPNI KAPITAL (2+3+4+5)
1	2	3	4	5	6	
1. Stanje na dan 31.12.201X. g.	476.534.068	3.649.625	2.182.761	(2.711.825)	479.654.629	
2. Efekti promjena u račun.politikama	-	-	-	-	-	
3. Efekti ispravki grešaka	-	-	-	-	-	
4. Ponovo iskazano stanje na dan 31.12.201X., odn. 01.01.201X. g.	476.534.068	3.649.625	2.182.761	(2.711.825)	479.654.629	
5. Efekti reval.materij.i nem.sredstava	-	-	-	-	-	
6. Nerealizovani dobici/gubici po osn. finansijskih sred.raspol. za prodaju	-	-	-	-	-	
7. Kursne razlike nastale prevođenjem finansijski izvještaja u valutu prezentacije	-	-	-	-	-	
8. Neto dobit (gubitak) iskaz.u bil.uspj.				1.409.250	1.409.250	
9. Neto dobici/gubici prizn.dir.u kapitalu	-	-	-	-	-	
10. Objavljene dividende i drugi oblici rasp.i pokriće gubitka	-	-	-	-	-	
11. Emisija dion.kapitala i dr.obl.poveć. ili smanjenja osnovnog kapitala	-	-	-	-	-	
12. Stanje na dan 31.12.201X.godine	476.534.068	3.649.625	2.182.761	(1.302.575)	481.063.879	
13. Efekti promjena u rač.politikama	-	-	-	-	-	
14. Efekti ispravki grešaka	-	-	-	-	-	
15. Ponovo iskazano stanje na dan 31.12.201X., odn., 01.01.201X. g.	476.534.068	3.649.625	2.182.761	(1.302.575)	481.063.879	
16. Efekti reval.materij.i nem.sredst.	-	-	-	-	-	
17. Nerealizovani dobici/gubici po osn. finans.sreds.raspol. za prodaju	-	-	-	-	-	
18. Kursne razlike nastale prevođenj. fin.izvještaja u valutu prezentacije	-	-	-	-	-	
19. Neto dobit (gubitak) iskaz.u bil.uspj.	-	-	-	102.979	102.979	
20. Neto dobici/gubici priznati u kapit.	-	-	-	(1)	(1)	
21. Objavljene divid.i drugi obl.raspodj. dobiti i pokriće gubitka	-	-	-	-	-	
22. Emisija dion.kapit.i dr.oblici poveć. ili smanjenja osnovnog kapitala	-	-	-	-	-	
23. Stanje na dan 31.12.201X. god.	476.534.068	3.649.625	2.182.761	(1.199.597)	481.166.857	

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i iste odobrila dana 30.04.2015.

Direktor:
Munir Lupčević

Nadzorni Odbor je na sjednici održanoj 30.04.2015. godine donio Zaključak da će se Izvještaj o radu i poslovanju sa bilansom stanja i uspjeha dostaviti Skupštini Društva na usvajanje. Skupština nije oformljena.

U Zabilješkama uz finansijske izvještaje data je izjava da su svi finansijski izvještaji **u značajnoj mjeri** sastavljeni u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) i tumačenjima Međunarodnog odbora za računovodstvene standarde (IASB).

III. IZVJEŠTAJ O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

1. Uvod

Šumskoprivredno društvo „Srednjobosanske šume“/Šumskogospodarsko društvo „Šume Središnje Bosne“ društvo ograničene odgovornosti Donji Vakuf (u daljem tekstu-Društvo) formirano je na osnovu Odluke o osnivanju šumskoprivrednog društva „Srednjobosanske šume/Šume Središnje Bosne“ d.o.o od 07.05. 2004. godine i Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o osnivanju šumskoprivrednog društva “ Srednjobosanske Šume / Šume Središnje Bosne“ od 03.06.2005. godine koji je donijela Skupština Srednjobosanskog kantona.

Društvo je upisano u registar društava Kantonalnog suda u Novom Travniku pod brojem U/I-408/04 od 23.07.2004. godine sa izmjenama i dopunama upisa broj U/I-307/05 od 26.05.2005.godine.

Osnovni kapital upisan u sudski registar iskazan je 410.520.150 KM i 100% je u državnom vlasništvu.

Djelatnost Društva je gospodarenje svim državnim šumama i šumskim zemljištem u administrativnim granicama Srednjobosanskog kantona na osnovu zaključenog Ugovora o prenosu poslova sa Ministarstvom šumarstva poljoprivrede i vodoprivrede Srednjobosanskog kantona /Kantona središnja Bosna. Društvo gospodari šumama na 4 šumsko-gospodarska područja: „Fojničko“, „Gornje Vrbansko“, „Lašvansko“ i „Srednjevrbasko“ koje su podjeljene na 12 organizacionih jedinica-šumarija: Šumarija Travnik; Šumarija Bugojno; Šumarija Gornji Vakuf–Uskoplje; Šumarija Donji Vakuf; Šumarija Novi Travnik; Šumarija Vitez; Šumarija Busovača; Šumarija Fojnica; Šumarija Kreševo; Šumarija Jajce; Šumarija Kiseljak i Šumarija Dobretići. Ukupna površina na kojima Društvo gospodari iznosi 155.620 hektara.

Osnovna organizacijska struktura Društva uspostavljena je kroz sljedeće organizacijske jedinice:

- Uprava Društva;
- Sektor za opće, pravne i kadrovske poslove;
- Sektor za ekonomsko finansijske i komercijalne poslove;
- Sektor za razvoj, plan, analizu i uređivanje, drveni fond i edukaciju;
- Sektor za uzgajanje šuma i sjemensko rasadničku proizvodnju;
- Sektor za integralnu zaštitu šuma i ekologiju;
- Sektor za iskorištanje šuma, sekundarne šumske proizvode, lov i ribolov.

Na dan 31.12.2014. godine u Društvu je bilo zaposleno 833 zaposlenika.

Sjedište Društva je u Donjem Vakufu, Ulica 770. Slavne brdske brigade broj 22.

2. Predmet, cilj i obim revizije

Predmet revizije su finansijski izvještaji Društva za 2014. godinu i usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Cilj naše revizije je da na osnovu provedene revizije omogući revizoru da izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji pripremljeni u svakom značajnom pogledu u skladu sa važećom zakonskom regulativom i primjenjivim okvirom finansijskog izvještavanja. Revizija uključuje i procjenu da li Uprava i rukovodioci primjenjuju zakone i ostale važeće propise i akte, koriste li sredstva za odgovarajuće namjene u okviru propisanih i datih ovlaštenja, ocjenu finansijskog upravljanja, funkciju interne revizije i sistem internih kontrola uspostavljenih u svrhu zaštite imovine, kao i sposobnost da otkrivaju i sprječavaju značajno pogrešna prikazivanja u finansijskim izvještajima.

Revizija je obavljena u skladu sa internim planskim dokumentima revizije u periodu od marta 2015. godine do maja 2015. godine.

S obzirom da je revizija obavljena na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

3. Postupanje po preporukama iz prethodnog izvještaja

Ured za reviziju institucija u FBiH (u daljem tekstu- Ured) izvršio je reviziju finansijskih izvještaja Društva za 2006. godinu, sačinio Izvještaj o izvršenoj reviziji i dao negativno mišljenje o finansijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja sa zakonskim i ostalim propisima. U Izvještaju su date preporuke u cilju otklanjanja uočenih propusta i nedostataka.

Društvo je **postupilo** po datim preporukama koje se odnose na:

- *poštivanje člana 42. Zakona o javnim preduzećima vezano za zaključivanje kompenzacija i cesija;*
- *organizovanje planske funkcije na način da se može pružati kvalitetna i cjelovita informacija kako Upravi tako i organima upravljanja sa ciljem ispunjavanja ciljeva poslovanja, praćenja planskih veličina na osnovu kojih bi se moglo preduzimati potrebne aktivnosti;*
- *posvećenost izvještavanju, koje treba da pruži potpun osvrt na poslovanje u finansijskom dijelu (prema planiranim pokazateljima), kao i osnov menadžmentu za donošenje korektivnih mjera u cilju unapređenja poslovanja;*
- *Uprava i organi upravljanja primjenjivali su pravila kojima je uređen proces prodaje, zbog postizanja veće ekonomске koristi i bolje naplate tražbina. Segmentu zaključivanja ugovora posvećena je značajna pažnja kod određivanja načina plaćanja, obezbjeđenja garancije, obračuna zateznih kamata. Donešen je dijagram tijeka dokumentacije sa nosiocima odgovornosti u svakoj fazi prodaje u cilju jačanja sistema internih kontrola;*
- *vršeno je usaglašavanje knjigovodstvenih evidencija tražbina sa kupcima putem pismenih konfirmacija;*
- *na ukupno isplaćene troškove privremenih i povremenih poslova vršen je obračun i uplata pripadajućih poreza u skladu sa zakonskim propisima;*
- *donijeta je Odluka o visini stopa amortizacije koja odražava vijek korištenja stalnog sredstva;*
- *iz knjigovodstvenih evidencija eliminisana su razgraničenja po osnovu dugoročnih obveza po kamatama, čime se postigla pouzdanost i tačnost finansijskih transakcija;*
- *sa obračunskim periodom vršilo se knjigovodstveno usaglašavanje ostatka duga dugoročnih kredita po glavnici, redovnoj i zateznoj kamati sa Investicijskom bankom Federacije BiH. Također, vršeno je i usaglašavanje duga sa dobavljačima putem pismenih konfirmacija;*
- *dosljedno su primjenjivani Međunarodni računovodstveni standardi i Tečajne razlike;*
- *u cilju potpunog iskazivanja obaveza, knjigovodstveno su se iskazivale obaveze za sve kamate u okviru klase 5 i vršili prijenosi obaveza koje dospijevaju do 1 godine sa dugoročnih na kratkoročne obveze.*

Društvo je **djelomično postupilo po preporukama** koje se odnose na:

- *posvećivala se pažnja u primjeni važećih propisa vezanih za izbor najpovoljnijeg ponuđača i realizaciji ugovora, te se pratila i dinamika i zakonitost izvršenja svih aktivnosti procesa nabavke u cilju postizanja ekonomičnosti u interesu Društva;*
- *poduzete su aktivnosti Uprave i organa upravljanja na rasčišćavanju preuzetih vrijednosti kako bi se tačno znalo sa čime Društvo raspolaže;*
u toku je usvajanje Pravilnika o postupanju u slučaju zaštite naplate tražbina, vlastite politike i procedure kao i kontrolni postupci za ove poslovne procese, kako bi se osigurala razumna sigurnost da se poslovi i zadaci odvijaju u skladu sa postavljenim ciljem i uz najbolju korist za Društvo, implementaciju u procesu rada i vršenje i nadzor nad primjenom istih (politika ispravke, otpisa i procjene tražbina sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima), uvođenje pravila postupanja, pri čemu se treba voditi računa o svim okolnostima koje mogu uticati na mogući gubitak ove imovine.

Društvo **nije postupilo po preporukama** koje se odnose na:

- *Uprava Društva shodno zakonskim propisima nije zaštitila imovinu Društva, izvršila inventarisanje iste i sravnjivanje sa iskazanim stanjem u knjigovodstvenim evidencijama, čime bi se zapravo potvrdilo da navedenom imovinom Društvo raspolaže, da*

Izvještavanje vrši na propisani način sa komparativnim pregledom u Elaboratu Centralne popisne komisije o usaglašenju;

- nije izvršeno pravilno knjigovodstveno evidentiranje za iskazane pozicije obveza (dugovna salda);
- sredstva za prostu reprodukciju nisu izdvajana na poseban transakcijski račun i nisu trošena sredstva u skladu sa propisanom namjenom. Sredstva se koriste po odredbama ŠPO i troše u skladu sa namjenom za šumske uzgojne radove;
- Društvo nije vršilo izdvajanja za proširenu reprodukciju u skladu sa Zakonom o šumama i nije usmjeravao sredstva od 3% na račune Proračuna Federacije i Proračune županije Središnje Bosne. Nisu regulirane zaostale neizmirene obaveze za ove namjene prema navedenim Proračunima. Društvo sredstva ne izdvaja već troši u skladu sa Planom;
- u potpunosti nije usklađeno poslovanje sa Zakonom o javnim preduzećima, nije formiran Odjel za internu reviziju, nisu donijeta potrebna akta (pravilnici) da bi se striktno pridržavalo odredbi Zakona i Statuta, kojima se regulira pravo raspolaganja i potpisivanja ugovora.

4. Sistem internih kontrola i interna revizija

Revizijski tim izvršio je procjenu funkcioniranja sistema internih kontrola na osnovu provedene revizije određenih procesa poslovanja kako bi se procijenila tačnost i pouzdanost podataka na kojima se baziraju finansijski izvještaji i usklađenost istih sa važećim zakonskim i drugim propisima. Odgovornost za uspostavu sistema internih kontrola je na Upravi Društva, a osnov funkcioniranja istog je postojanje odgovarajućeg kontrolnog okruženja, kontrolnih aktivnosti i adekvatne procijene rizika poslovnih procesa. Polazni osnov za uspostavu kontrolnog okruženje je usvajanje adekvatne organizacione strukture i donošenje kvalitetnih internih akata. Organizacija Društva utvrđena je Statutom, a detaljno razrađena Pravilnikom o radu.

Pravilnikom o radu u Društvu regulisana je: sistematizacija radnih mjeseta te rukovođenje organizacionim djelovima Društva, grupe složenosti poslova i druga pitanja u vezi sa organizacijom rukovođenja koji čine osnov uspostave kontrolnog okruženja za kompletan sistem internih kontrola na nivou Društva. Također, utvrđen je broj zaposlenika i hijerarhijska odgovornost svakog zaposlenog, uslovi koje moraju ispunjavati u pogledu stručne spreme, kao i drugi posebni uslovi na svakom radnom mjestu. Društvo je donijelo određeni broj internih akata: Pravilnik o računovodstvu; Pravilnik o računovodstvenim politikama; Pravilnik o nabavci robe, vršenju usluga i ustupanja radova; Pravilnik o načinu vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem i drugi.

Međutim, naprijed navedena interna akta nisu bila dovoljna da se uspostavi funkcionalan sistem internih kontrola što je dovelo do niza propusta na koje smo ukazali u ovom Izvještaju.

Uprava Društva imenovana je u revidiranoj godini suprotno odredbama Zakona o ministarstvima, Vladinim i drugim imenovanjima FBiH (Sl. novine FBiH broj 12/03, 34/3 i 65/13) kojim je utvrđeno da imenovanja na kraći period mogu biti najviše tri mjeseca i ista se ne mogu ponoviti. Naime, Uprava Društva imenovana je prvi put 26.01.2014. godine na period od 60 dana, drugi put 27.03.2014. godine na period od 90 dana, treći put 25.06.2014. godine na period od 30 dana, četvrti put 25.07.2014. godine na period od 30 dana, peti put 24.08.2014. godine na period od 30 dana te šesti put 23.09.2014. godine na period od 90 dana. Nisu nam prezentirane nove saglasnosti o imenovanju, izuzev imenovanja novog v.d. direktora Društva od 28.11.2014. godine.

U izvršavanju svojih obaveza Uprava i Nadzorni odbor odgovorni su: za strogo poštivanje važećih zakona, pravilnika i drugih propisa u Društvu; za izradu vjerodostojnih računovodstvenih evidencija i finansijskih izvještaja sačinjenih u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (u daljem tekstu MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (u daljem tekstu MSFI).

Međutim, provedenom revizijom utvrđeno je da finansijski izvještaji za 2014. godinu ne iskazuju istinito i fer po svim bitnim pitanjima stanje imovine i obaveza te rezultate poslovanja. U imovini

Društva evidentirana je vrijednost šuma u nepromjenjenom stanju više od jedanaest (11) godina, vrijednost imovine organizacione jedinice R.J. „Transport i gradnja“ Nova Bila koja nikada nije bila u posjedu Društva, prodaja građevinskog objekta nad kojom Društvo nema riješen imovinsko pravni status, velika vrijednost nenaplativih potraživanja od kojih znatan dio datira od diobene bilanse, a koji nisu iščišćeni iz imovine Društva, kratkoročni plasmani preneseni po diobenoj bilansi kojima je naplata neizvjesna, značajan iznos tekućih potraživanja za koja nema opravdanja jer je donijeta Odluka o osiguranju naplate, potraživanja za pretplatu poreza na dobit prenesenih po diobenoj bilansi, neusaglašenost upisanog osnovnog kapitala u sudskom registru i iskazanog u finansijskim izvještajima, neevidentirani troškovi po osnovu zakonskih obaveza (naknada za šume), a samim time i neevidentirane obaveze, isplata plaća bez uplate poreza i doprinosa te nedosljedna primjena pojedinih odredbi Zakona o javnim nabavkama. Direktor Društva po jednom transakcijskom računu za potrebe tekućeg poslovanja samo sebe ovlastio kao ovlaštenog potpisnika.

Nadzorni odbor nije usvojio Elaborat o popisu stanja imovine, potraživanja, kapitala i obaveza na dan 31.12.2014. godine i nije dao naredbu da se izvrši ponovni popis.

Skupština Društva Rješenjem Vlade Srednjobosanskog kantona od 2012. godine imenovana je u sastavu predsjednika i osam (8) članova na period od dvije godine, čiji je mandat istekao 08.03.2014. godine i do dana završetka revizije (maj 2015. godine) nije ponovno imenovana.

Odbor za reviziju i Odjel za internu reviziju nisu oformljeni u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima.

Međutim, u Društvu je u skladu sa sistematizacijom oformljeno Odjeljenje interne kontrole i revizije. U Odjelu su četiri zaposlenika (rukovoditelj, interni kontrolor te dva interna revizora). Donesen je Plan i program rada Interne kontrole i revizije te je odrđena interna kontrola i interna revizija po segmentima šumarstva. Iz Izvještaja koji dostavljaju Nadzornom odboru vidi se da je Odjel obavljao dužnosti: kontrole primanja, otpreme i klasiranja drvnih sortimenata i vođenja potrebnih evidencija, kontrola primjene odluka Uprave Društva, kontrola utroška goriva, kontrola funkcionisanja šumarskih službi, kontrola ugradnje rezervnih dijelova, kontrola realizacije izdatih dispozicija po šumarijama, kontrola isporuke ogrijeva prema kupcima i razne druge kontrole. Stičemo utisak da Društvo nije razumjelo funkciju interne revizije i da se stalno miješaju pojmovi i poslovi interne kontrole i interne revizije.

Na temelju naprijed navedenog revizorski tim konstatira: Organi upravljanja ne funkcionišaju i ne obavljaju zadaću koja im je povjerena u skladu sa Zakonom o privrednim društvima (Sl. novine FBiH br.23/99; 45/00;2/02 i 29/03) i u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima u FBiH (Sl. novine br 08/05 i 81/08, 22/09).

Osnivač Društva i resorno ministarstvo dužni su aktivno se uključiti i preduzeti odgovarajuće mјere u prevazilaženju i rješavanju nagomilanih propusta. U prvom redu formirati Skupštinu Društva, rješiti status Uprave Društva te osigurati uslove za funkcioniranje sistema internih kontrola.

5. Obavljanje poslova iz nadležnosti Društva

Društvo je osnovano Odlukom Vlade Kantona Središnja Bosna (daljem tekstu: SBK/KSB) koja ima ulogu Skupštine Društva 07. maja 2004.godine.

Ministarstvo šumarstva poljoprivrede i vodoprivrede SBK/KSB potpisalo je Ugovor o prenosu poslova gospodarenja državnim šumama 20.05.2009. godine sa Društvom na period od pet (5) godina, dok se Odlukom Vlade FBiH broj 245/2014 od 13.02.2014.godine, dala saglasnost kantonalnim ministarstvima nadležnim za poslove šumarstva da produže period važenja Ugovora o prenosu poslova gospodarenja državnim šumama zaključenim sa kantonalnim šumskoprivrednim društvima do 31.12.2014.godine.

Kantonalno ministarstvo prenijelo je Društvu sve poslove gospodarenja svim šumama i šumskim zemljишtem u administrativnim granicama Srednjobosanskog kantona. Poslovi gospodarenja su:

donošenje šumskoprivrednih osnova (u dalnjem tekstu ŠPO), izrada izvedbenih projekata i njihova realizacija, održavanje i izgradnja šumske infrastrukture, promet šumskih drvnih sortimenata, izvršavanje programa i planova jednostavne i proširene biološke reprodukcije šuma, provođenje programa integralne zaštite šuma, proizvodnju i promet šumskog sjemena, šumskog i ukrasnog sadnog materijala i vođenje propisanih knjiga evidencije, izvršavanje planova iskorištavanja nedrvnih šumskih proizvoda, realizacija planova razvoja šumarstva i mjera racionalizacije u šumarstvu, sve ekonomске odgovornosti, koristi, zadatke i odluke koje se odnose na poslove gospodarenja šumama te ostale poslove koji se ustupaju od strane kantonalnog ministarstva.

Društvo je dužno dostavljati kantonalnom ministarstvu i kantonalnoj upravi za šumarstvo polugodišnji i godišnji izvještaj o realizaciji planova šumskoprivrednih osnova i obimu izvršenih radova te na njihov zahtjev dostavljati sve podatke koji se odnose na poslove gospodarenja Društвom.

6. Planiranje i izvještavanje

Plan poslovanja priprema se u okviru sektora, koji planiraju aktivnosti iz djelokruga poslova za koje su nadležni, samostalno izrađuju plan i isti dostavljaju u Sektor za ekonomsko - finansijske poslove radi objedinjavanja. Trogodišnji plan poslovanja Društva za period 2014.-2016. godina sačinjen je u januaru 2014. godine, a od strane Skupštine Društva usvojen je 07.03.2014. godine. Plan poslovanja za 2014. godinu Uprava Društva sačinila je u decembru 2013. godine na koji je Skupština Društva dala saglasnost 07.03.2014. godine.

Društvo nema uputstvo, smjernice i procedure kojima bi se uredio proces planiranja poslovanja. Osnov za izradu Plana Društva bile su: Šumskoprivredne osnove; Plan gospodarenja za 2014. godinu; Operativni plan gospodarenja za 2014. godinu; Ugovor o ustupanju poslova gazdovanja šumama na području SBK/KSB: jedinstveni minimalni cjenovnik proizvoda i usluga; normativi rada u uzgoju i eksploraciji; normativi gradnje i transporta; registrovane djelatnosti Društva; raspoloživa radna snaga; raspoloživa materijalna i finansijska sredstva; Odluke Vlade FBiH; Odluke Nadzornog odbora te ciljevi poslovanja.

Finansijski pokazatelji uspješnosti poslovanja su ostvareni i planirani kao što slijedi:

R. br.	Pozicija	Ostvareno u 2013. god.	Plan za 2014. god.	Ostvareno u 2014. god.	Indeks (5/3)	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6	7
I	Prihodi	31.904.266	29.845.214	28.068.054	87,98	94,05
II	Rashodi	30.495.017	29.396.467	27.965.074	91,70	95,13
III	Dobit prije poreza (I-II)	1.409.249	448.745	102.980	7,31	22,95

Izvještaj o realizaciji Plana poslovanja za period 01.01.-31.12.2014. godine sačinjen je od strane Uprave u aprilu 2015. godine, a isti do okončanja revizije (maj 2015. godina) nije usvojen od strane Nadzornog odbora i Skupštine.

Prema Izvještaju o radu za 2014. godinu, Društvo je ostvarilo ukupne prihode u iznosu od 28.068.054 KM, što je u odnosu na planirane prihode manje za 6%. Ostvareni prihodi u odnosu na 2013. godinu manji su za 3.836.212 KM ili 12% (31.904.266 KM). Značajno je smanjenje prihoda od drveta za 6%, koji su realizovani u revidiranoj godini u iznosu od 27.042.917 KM, prihoda od prevoza roba za 56%, a iznose 216.015 KM te prihoda od nedrvnih proizvoda za 6% i isti su 23.630 KM. Pozicije prihoda koje su veće: prihod od sadnica i sjemena 162.373 KM veći je za 42%, prihod od rezane građe 17.065 KM veći je za 30%, prihodi od usluge, lova i ostalih prihoda 606.054 KM veći je za 39%.

Ukupno ostvareni rashodi za revidiranu godinu iznose 27.965.074 KM, te su u odnosu na planirane rashode manji za 5%, a u odnosu na prethodnu 2013. godinu manji za 8,3% (30.495.017 KM). Najveće prekoračenje ostvareno je kod troškova u zaštiti i uzgoju 26,4%, toplog obroka i regresa 13,9%, usluge transporta, održavanja i zakupnine 4,4%, usluga izrade i dorade 3% te troškova amortizacije 0,7%. **U Izvještaju o radu za 2014. godinu nisu data detaljna obrazloženja za smanjenja i prekoračenja pojedinih pozicija.**

7. Izvršenje Plana poslovanja

7.1 Prihodi

U finansijskim izvještajima za 2014. godinu, ukupno ostvareni prihodi iskazani su 28.068.054 KM, što je u odnosu na isti period prethodne godine manje za 3.836.213 KM ili 12%.

Prihodi ostvareni u obračunskom periodu iskazani su kako slijedi:

	01.01. - 31.12.2014.	01.01. - 31.12.2013.
PRIHODI	28.068.054	31.904.267
Poslovni prihodi	27.817.625	28.769.658
Prihodi od prodaje učinaka	27.678.903	28.500.912
Ostali poslovni prihodi	138.722	268.746
Finansijski prihodi	52.514	35.390
Ostali prihodi i dobici	197.915	3.099.219

Prihodi od prodaje proizvoda i robe priznaju se ako su u potpunosti zadovoljeni svi uslovi iz MRS 18 – Prihodi tj. ako su na kupca preneseni svi značajni rizici i koristi od vlasništva nad proizvodima ili robom, ako Društvo ne zadržava stalno sudjelovanje u upravljanju do mjere koja se može povezati sa vlasništvom niti učinkovito kontrolira prodaju proizvoda ili robe, ako je svotu prihoda moguće pouzdano utvrditi, ako je vjerovatno da će se prodati proizvod ili roba naplatiti, ako je troškove koji su nastali ili koji će nastati u svezi s prodajom moguće pouzdano izmjeriti.

7.1.1 Poslovni prihodi

Poslovni prihodi iskazani su 27.817.625 KM što je 99% ukupnih prihoda. U odnosu na prošlu godinu manji su za 822.009 KM ili 2,9 %. Najveću stavku u okviru poslovnih prihoda su:

Prihodi od prodaje učinaka 27.678.903 KM, a čine ih: prihodi od prodaje drvnih sortimenata 25.991.715 KM - veleprodaja; prihodi od prodaje drvnih sortimenata-maloprodaja 854.889 KM; prodaja sjemena i sadnica 145.650 KM; prodaja proizvoda od zapljene 196.312 KM; usluge prijevoza i utovara 216.015 KM; usluge tehničkog pregleda vozila (koji se radi u Šumariji Fojnica za interne, a i eksterne potrebe) 131.781 KM, te ostali prihodi od prodaje (rezanje i cijepanje; prodaja sjemena i rezane građe) u ukupnom iznosu 142.541 KM.

Vlada Federacije BiH donijela je Odluku o općim uvjetima prodaje šumskega drvnih sortimenata iz državnih šuma na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine (Sl. novine FBiH 13/08) i Odluku o izmjenama navedene Odluke (Sl.novine FBiH 25/10) kojima propisuje **obavezu transparentnog i tržišnog načina prodaje šumskega drvnih sortimenata porijeklom iz državnih šuma, ciljeve, način i opće uslove prodaje** te računanje rezerve/minimalne cijene u cjenovniku.

Prihodi od prodaje učinaka realiziraju se najvećim dijelom (80%) na osnovu Javnog poziva za podnošenje prijava za godišnje ugovaranje isporuke drvnih sortimenata. Uprava Društva objavljuje raspoložive količine drvnih sortimenata za ugovaranje u poslovnoj 2014. godini na osnovu: Godišnjeg plana gospodarenja za 2014. godinu, Odluke o utvrđivanju kriterija za raspodjelu raspoloživih količina drvnih sortimenata putem godišnjih ugovora, Odluke o utvrđivanju uslova prodaje proizvoda i usluga u Društvu u 2014. godini i Odluke o načinu prodaje drvnih sortimenata porijeklom iz državnih šuma na teritoriji FBiH. Javi poziv provodi imenovana Komisija.

Prodaja drvnih sortimenata vrši se uz ispunjavanje sljedećih posebnih uslova: avansna uplata, sa prioritetom isporuke drvnih sortimenata u odnosu na ostale; načine isporuke; uz odgodu od 30 dana od dana isporuke robe uz osiguranje potraživanja garancijom domaće banke do iznosa od 30.000 KM; uz odgodu od 45 dana od dana isporuke robe isključivo uz osiguranje potraživanja garancijom domaće banke ili drugog zakonskog instrumenta osiguranja plaćanja u iznosu većem od 30.000 KM.

Rok za dostavu dokumentacije po javnom pozivu bio je 06.01.2014. godine. Javni poziv se dostavi svim poslovnim partnerima, šumarijama, i istakne se na oglašnim pločama Društva, oglašnim pločama šumarija, kao i objavi na web site-u Društva.

Međutim, javni poziv nije objavljen ni u jednom dnevnom listu koji se distribuira na teritoriju Federacije BiH, što je bila obaveza u skladu sa Odlukom o izmjenama i dopunama odluke o načinu prodaje šumskih drvnih sortimenata iz državnih šuma na teritoriji Federacije BiH.

Za sve kupce koji nisu obuhvaćeni ovim načinom raspodjele drvne mase za ugovaranje, Komisija je predložila da se istim ostavi mogućnost učestvovanja u licitacijskoj prodaji kao i prodaji putem narudžbenica (avansne uplate) iz preostalih 20% raspoloživih veličina.

Javni oglas za licitacijsku prodaju trupaca objavljen je 04.11.2014.godine na oglašnim pločama Društva i u Šumarijama. Do naznačenog vremena nije prispjela ni jedna ponuda, te se licitacijska ponuda smatra neuspjelom.

Javni poziv za licitacijsku prodaju trupaca također nije objavljen ni u jednom dnevnom listu koji se distribuira na teritoriju Federacije BiH.

Prodaja drveta za potrebe lokalnog stanovništva (maloprodaja) vrši se slobodnom prodajom za potrebe mjesnog (lokalnog) stanovništva u šumi na panju, na međustovarištu i centralnom lageru, sabir iza redovnih sječa i prodaja sitnog tehničkog drveta u šumi na panju i međustovarištu. Prodaja drvnih sortimenata vrši se avansno, sa prioritetom isporuke drvnih sortimenata u odnosu na ostale načine isporuke.

Prodaja drvnih sortimenata vršena je na osnovu Jedinstvenog minimalnog cjenovnika proizvoda šumarstva i usluga za poslovnu 2014. godinu, koji je usvojio Nadzorni odbor na sjednici održanoj 28.11.2013. godine.

Ostali poslovni prihodi iskazani su 138.722 KM i čine prihode od zakupa 136.525 KM i prihodi od donacija 2.197 KM. Prihodi od zakupa (zemljišta 85.966 KM; objekata 41.639 KM i stalnih sredstava 8.920 KM) u odnosu na prošlu godinu manji su za 116.502 KM ili dva puta.

7.1.2 Finansijski prihodi

Finansijski prihodi iskazani su 52.514 KM, i čine prihode od kamata. U odnosu na prošlu godinu veći su za 17.124 KM ili 48%.

7.1.3 Ostali prihodi i dobici

Ostali prihodi i dobici iskazani su 197.915 KM, a čine ih: prihodi od usklađivanja vrijednosti dugoročnih finansijskih plasmana 74.268 KM; prihodi po osnovu ugovorene zaštite od rizika 72.440 KM; prihodi od prodaje stalnih sredstava 23.997 KM; prihodi od prodaje materijala 23.824 KM i znatno su manji u odnosu na prošlu godinu 15,6 puta.

U prethodnoj revizijskoj godini ovi prihodi bili su iskazani 3.096.674 KM. Najveću stavku u okviru ovih prihoda čini otpis obaveza 2.913.961 KM. Uprava Društva je 12.02.2014. godine donijela Odluku - citiramo „Uprava Društva je saglasna da se izvrši prihodovanje sredstava koja se odnose na naknadu za korštenje državnih šuma od prestanka primjene Uredbe 06.12.2011. godine“. Naime, neizmirene obaveze po osnovu naknade za šume od: 1% Federaciji BiH za 2012. i 2013. godinu; 1% naknade za šume Kantonu za 2012. i 2013. godinu i 5% naknade za šume Općini za 2012. i 2013.godinu (u ukupnom iznosu 2.740.541 KM).

7.2 Rashodi

U finansijskim izvještajima iskazani su rashodi u ukupnom iznosu od 27.965.074 KM i za 2.529.943 KM ili 8,3 % manji su od rashoda ostvarenih u prethodnoj godini. Struktura iskazanih rashoda je slijedeća:

	01.01.-31.12.2014.	01.01.-31.12.2013.
RASHODI	27.965.074	30.495.017
Poslovni rashodi:	27.461.261	29.553.813
Materijalni troškovi	2.167.471	2.147.759
Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	16.178.534	16.353.314
Troškovi proizvodnih usluga	7.769.653	7.904.056

Amortizacija	599.150	588.095
Nematerijalni troškovi	1.409.819	2.223.832
Povećanje vrijednosti zaliha učinaka	663.366	-
Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka	-	336.757
Finansijski rashodi	253.742	163.374
Ostali rashodi i gubici	250.071	604.410
Rashodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava	-	173.420

7.2.1 Poslovni rashodi

Poslovni rashodi u visini od 27.461.261 KM manji su za 2.092.552 KM ili 7,1 % u odnosu na prethodnu godinu, a čine ih: troškovi plaća i ostalih ličnih primanja zaposlenih 16.178.534 KM, troškovi proizvodnih usluga 7.769.653 KM, materijalni troškovi 2.167.471 KM, nematerijalni troškovi 1.409.819 KM, povećanje vrijednosti učinaka 663.366 KM te amortizacija 599.150 KM.

7.2.1.1 Materijalni troškovi

Materijalni troškovi iskazani su u visini od 2.167.471 KM što je 7,8% ukupnih rashoda. U odnosu na isti period prethodne godine, ovaj rashod ostvario je povećanje za 19.712 KM ili 0,9 %. Odnose se na utrošenu električnu energiju i gorivo 1.234.872 KM, troškove rezervnih dijelova 467.255 KM, sirovine i materijal 255.611 KM i otpis sitnog inventara, auto guma i htz opreme 209.733 KM.

Unutar troškova *sirovina i materijala* ubrajaju se: troškovi osnovnih sirovina i materijala 126.122 KM, troškovi kancelarijskog materijala 50.062 KM, troškovi feromona, zaštitnih sredstava gnorasadnika 49.115 KM, troškovi materijala za tekuće održavanje sredstava 14.467 KM, troškovi održavanja čistoće 8.547 KM, troškovi antifriza, destilirane vode i sl.pomoćnih sredstava 6.623 KM te troškovi sadnica i sjemena 675 KM.

Troškovi energije i goriva čine troškovi nafte 922.966 KM, troškovi auto plina 81.862 KM, benzina 81.251 KM, utrošena ulja i maziva 76.589 KM te troškovi električne energije 72.205 KM.

Troškovi rezervnih dijelova sastoje se od: troškova rezervnih dijelova 419.019 KM, troškova rezervnih dijelova za motorne pile 25.355 KM te troškovi rezervnih dijelova u ne poslovne svrhe-vozila 22.882 KM.

Otpis sitnog inventara, auto guma i htz opreme sastoji se od troškova auto guma 88.096 KM, HTZ opreme i zaštitne odjeće 67.668 KM te troškova sitnog inventara 53.969 KM.

7.2.1.2 Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja

U okviru poslovnih rashoda značajni su izdaci za plaće i naknade plaća, a njihova struktura je:

	01.01.-31.12.2014.	01.01.-31.12.2013.	index
Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	16.178.534	16.353.314	98,93
Troškovi plaća zaposlenih	11.517.401	11.249.353	102,38
Troškovi naknada plaća zaposlenim	1.752.623	1.973.023	88,83
Troškovi službenih putovanja zaposlenih	14.885	22.048	67,51
Troškovi ostalih primanja, naknada i mater.prava	2.718.171	2.673.688	101,66
Troškovi naknada članovima odbora i komisija	47.396	104.736	45,25
Troškovi naknade ostalim fizičkim licima	128.058	330.466	38,75

Troškovi plaća i naknada plaća zaposlenima, u iznosu od 13.270.024 KM čine 47,5% ukupnih rashoda, a isti su uređeni aktima Društva. U odnosu na isti period prethodne godine, ostvareno je povećanje za 47.648 KM ili 0,4 %. Povećanje je ostvareno zbog potreba angažiranja inžinjera koji su sudjelovali na izradi ŠPO. Na ime neto plaća zaposlenima isplaćeno je 11.517.401 KM, dok je na ime naknada po osnovu rada (topli obrok, regres, prijevoz i ostale naknade) isplaćeno ukupno 1.752.623 KM.

Najviša plaća (bruto) isplaćena je u iznosu od 4.018 KM, a najniža u iznosu 668 KM. Prosječna isplaćena mjesecna (neto) plaća po zaposleniku iznosila je 835 KM. Prosječan broj zaposlenika prema Posebnim podacima o plaći i broju zaposlenih na 31.12.2014. iznosio je 833 što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 7 zaposlenika. Tokom godine primljeno je 90 novih zaposlenika od toga 89 na određeno vrijeme i 1 zaposlenik na neodređeno vrijeme, dok je prema Izvještaju o radu, radni odnos prestao za 22 zaposlenika zbog odlaska u penziju (starosnu za 18, prijevremenu za 2 te zbog gubitka radne sposobnosti za 2 zaposlenika), a zbog smrti za 5 zaposlenika. Visina naknade na ime toplog obroka za 2014. godinu iznosila je 10 KM po danu.

Provedenom revizijom uočeni su propusti prilikom obračuna plaća. Plaće se umjesto u skladu sa Granskim kolektivnim ugovorom ili Općim kolektivnim ugovorom obračunavaju i isplaćuju na način da se kod određivanja vrijednosti boda rangiraju šumarije po postignutim rezultatima što nije u skladu sa zakonskim propisima, koji su obavezujući za Društvo, te na ovaj način zaposlenici Društva ne mogu ostvariti prava po osnovu rada u pogledu osnovne plaće i dolazi do velikih razlika za isplatu plaća. Društvo je u revidiranoj godini utvrdio visinu regresa za godišnji odmor odlukom v.d. Direktora u iznosu od 400 KM te realizaciju izvršilo kroz isporuku ogrijevnog drveta zaposlenicima.

Isplata regresa u naturi su nedopuštene aktivnosti u skladu sa članom 41. Zakona o javnim preduzećima u FBiH kojim se nalaže da je davanje kredita ili pozajmica zaposlenim te plaćanje sredstvom koje zamjenjuje novac, plaćanje u naturi ili gotovinskom ekvivalentu nedopušteno.

Društvo je na ime troškova obrazovanja, ospozobljavanja i usavršavanja za rad zaposleniku kojem nije riješen status radnog odnosa (ni nakon upućivanja molbe istog), namjenio iznos od 6.500 KM te 7.500 KM, što ukazuje na neodgovorno korištenje imovine i resursa prilikom trošenja sredstva (član 15 Zakona o javnim preduzećima).

Troškovi naknada članovima odbora, komisija i sl. iznose 47.396 KM i ostvarili su smanjenje u odnosu na prethodnu godinu za 57.340 KM ili za 54,7 %. Isto je nastalo zbog izostanka Skupštine.

Troškovi naknada ostalim fizičkim licima iznose 128.058 KM i odnose se na ugovore o privremenim i povremenim poslovima. Ugovori za ove poslove zaključivala su se za vađenje sadnica za školovanje, školovanje istih, vađenje i otprema sadnog materijala, poslovi na preradi i pakovanju četinarske celuloze u gotov proizvod te druge poslove vezane za isto kao i sanacije šteta od elementarnih nepogoda.

Troškovi službenih putovanja zaposlenih sastoje se od putnih troškova u inostranstvu 4.577 KM, troškova prijevoza na službeno putovanje u inostranstvu 3.791 KM, troškovi smještaja na službenom putu u inostranstvo 3.241 KM, troškovi putarina 1.575 KM, putni troškovi u zemlji 1.442 KM te troškovi smještaja za službeni put u zemlji 257 KM.

7.2.1.3 Troškovi proizvodnih usluga

Troškovi proizvodnih usluga iskazani su u iznosu od 7.769.653 KM što je 27,8% ukupnih troškova. U okviru proizvodnih usluga najznačajni su troškovi usluga izrade i dorade učinaka, održavanja, troškovi transportnih usluga i troškovi zakupa.

Troškovi usluga izrade i dorade učinaka iskazane su u iznosu od 6.014.667 KM. U okviru istih vrši se izvođenje radova u šumi (izvoz, sječa i izvoz, rezanje te troškovi na doradi proizvoda) za koje se zaključuju ugovori sa kooperantima (Zula d.o.o. Travnik, Lang – Komerc d.o.o. Travnik, Company Dedići d.o.o. Bugojno, Šumaprimo d.o.o. Busovača).

Troškovi usluga održavanja iskazani u iznosu od 777.502 KM u najvećem obimu odnose se na usluge održavanja puteva 632.169 KM, dok u manjem iznosu čini tehnički pregledi i registriranje vozila 44.339 KM, održavanje transportnih sredstava 37.659 KM, građevinskih objekata 25.926 KM, opreme 11.312KM i dr. Za održavanje puteva u najvećem obimu angažiraju se kooperanti, što po izjavi odgovorne osobe iznosi i do 99% (Teling d.o.o. Travnik).

Troškovi transporta iznose 175.228 KM, a čine ih transportne usluge dovoza drvnih sortimenata iz šume na lager, prijevoz ogrjeva i sl.

Troškovi zakupa iznose 137.968 KM i odnose se na usluge zakupa motornih pila, odnosno angažiranje sjekača. U okviru ostalih usluga u iznosu od 661.858 KM iskazani su troškovi pošumljavanja za što se također angažiraju kooperanti (Šumaprimo d.o.o. Busovača).

7.2.1.4 Amortizacija

Troškovi amortizacije iskazani u iznosu od 599.150 KM i veći su za 11.055 KM u odnosu na obračunski period prethodne godine, što je pojašnjeno u točki 8.1. Izvještaja.

7.2.1.5 Nematerijalni troškovi

Nematerijalni troškovi iznose 1.409.821 KM i čine 5% ukupnih rashoda. U odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 814.013 KM ili 36,6 %.

U okviru troškova neproizvodnih usluga koji su iskazani u iznosu 604.506 KM, najznačajniji su troškovi izrade Šumsko privredne osnove (ŠPO) u iznosu od 386.945 KM. Značajan trošak čine i troškovi poreza, naknada i taksi 548.857 KM te troškovi PTT 101.770 KM.

Troškovi reprezentacije iznose 41.002 KM i nisu uređeni internim aktima. Provedenom revizijom utvrđeno je da su se isplate vršile po fakturama pravnih lica, iako su u prilogu fakturna dostavljeni fiskalni računi na kojima je navedeno da je usluga konzumacije hraće i pića plaćena gotovinom što ukazuje da nije izvršena suštinska kontrola dokumentacije na osnovu koje je izvršena isplata. Također, uočeno je zbrajanje više fiskalnih računa i njihov zbir na jednom računu. Izdavanja takvih faktura je supotno članu 42. Zakona o fiskalnim sistemima, jer mora postojati jasna veza izdavanja fakture i fiskalnog računa. Uvidom u prezentiranu dokumentaciju konstatirano je da se za veći dio računa ne obrazlaže svrha odnosno povod nastanka izdataka. Značajan broj faktura izdati su izvan radnog vremena ili u neradne dane.

7.2.2 Finansijski rashodi

Finansijski rashodi iskazani su u iznosu od 253.742 KM i u odnosu na prethodnu godinu veći su za 90.368 KM ili 35,6% te se odnose na rashode po osnovu kamata.

7.2.3 Ostali rashodi i gubici

Ostali rashodi i gubici u iznosu od 250.071 KM, u odnosu na prethodnu godinu manji su za 354.339 KM ili 58,6%, a odnose se na rashode i gubitke na zalihamama 228.866 KM te gubitke po osnovu prodaje i rashodovanja stalnih sredstava 21.205 KM.

7.3 Finansijski rezultat

Društvo je u finansijskim izvještajima za 2014. godinu iskazalo pozitivan finansijski rezultat (dobit) u iznosu od 102.980 KM.

Direktor Društva je 28.02.2015. godine donio Odluku o prijedlogu raspodjele dobiti za 2014. godinu za potrebe predaje finansijskih izvještaja ovlaštenoj instituciji. Dobit tekuće godine u ukupnom iznosu od 102.908 KM raspoređena je kao neraspoređena dobit. Konačnu odluku o prijedlogu raspodjele dobit za 2014. godinu usvojiti će Skupština Društva.

Međutim, provedenom revizijom utvrdili smo da iskazani finansijski rezultat nije realno utvrđen. Ako se iskazani troškovi poslovanja za 2014. godinu uvećaju za:

- zastarjela i nenaplativa potraživanja u iznosu od 4.752.983 KM koja treba ispraviti na teret rashoda;
- utvrđenu obavezu naknada za proširenu biološku reprodukciju šuma po Rješenju Kantonalnog šumskog inspektora za 2010., 2011., 2012., i 2013. godinu u iznosu 2.128.590 KM,
- obračunatu naknadu za šume iz 2014. godine (01.01. do 16.04.2014.) koja nije ukalkulisana u iznosu 405.580 KM, finansijski rezultat bi bio negativan (gubitak) u iznosu od 7.184.245 KM.

Ovdje treba napomenuti da Nadzorni odbor nije usvojio Elaborat o popisu te da nisu evidentirane u knjigovodstvenoj evidenciji utvrđene razlike (prijedlozi za rashod) što znači da bi gubitak bio veći.

8. Stalna i tekuća sredstva, kapital i obaveze

8.1 Stalna sredstva i dugoročni plasmani

Na datum bilansa knjigovodstvena vrijednost stalnih sredstava i dugoročnih plasmana iskazana je u sljedećim iznosima:

	31.12.2014.	31.12.2013.
STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI	479.664.596	479.604.860
Nematerijalna sredstva	242.156	115.311
Nekretnine, postrojenja i oprema	53.831.499	53.899.848
Biološka imovina	424.822.867	424.822.867
Ostala (specifična) stalna materijalna sredstva	62.337	62.425
Dugoročni finansijski plasmani	457.103	382.836
Dugoročna potraživanja	-	10.365
Dugoročna razgraničenja	248.634	311.208

Nematerijalna sredstva priznaju se samo ako je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi koje su pripisivane sredstvu pritjecati u Društvo te da se trošak nabave može pouzdano utvrditi. Nematerijalna imovina početno se iskazuje i vrednuje u finansijskim izvještajima po trošku nabave. Troškovi nabave sadrže troškove kupnje i troškove potrebnog prilagođavanja dugotrajne nematerijalne imovine.

Nematerijalna sredstva iskazana su 242.156 KM (nabavna vrijednost 358.460 KM, ispravka vrijednosti 116.304 KM), a čine ih: ulaganja u puteve 175.369 KM, softveri 121.133 KM nematerijalna sredstva u pripremi - industrijska znanja 56.158 KM i avansi za nematerijalna sredstva 5.800 KM.

Povećanje nematerijalnih sredstava u 2014. godini iskazano je u iznosu od 130.798 KM, a odnosi se na sufinansiranje puteva 74.000 KM i ulaganja u softvere 56.798 KM.

Smanjenje nematerijalnih sredstva u 2014. godini izvršeno je za iznos obračunate amortizacije 3.313 KM.

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazani su 53.831.499 KM, što čini 11,22% stalnih sredstava i dugoročnih plasmana. Promjene na nekretninama postrojenjima i opremi od 01.01. do 31.12.2014. godine iskazane su u sljedećoj tabeli:

Opis	Zemljišta	Građevinski objekti	Postroj. i oprema	Alati, pog. i kan.nam.	Transp. sredstva	Mat.sr. u pripremi i ostala	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8
1 Nabavna vrijednost							
na dan 31.12.2013.godine	3.382.810	58.071.783	5.099.160	1.881.782	4.497.968	292.332	73.225.835
- direktna povećanja u 2014.						548.604	548.604
- prijenos sa pripreme		396.297	58.428	26.117	276.839	(757.681)	0
- otuđenje i rashodovanje		(21.991)					(21.991)
- ostalo							
na dan 31.12.2014. godine	3.382.810	58.446.089	5.157.588	1.907.899	4.774.807	83.255	73.752.448
2 Akumulirana amortizacija							
na dan 31.12.2013.godine		8.630.997	4.866.375	1.664.155	4.164.460	0	19.325.987
- amortizacija za 2014.godinu		320.729	61.169	44.847	169.005		595.750
- amortizacija iz ran.perioda							
- otuđenje i rashodovanje		(786)					(786)
- ostalo							
na dan 31.12.2014. godine		8.950.940	4.927.544	1.709.002	4.333.465	0	19.920.951
3 Neto knjigov.vrijednost							
na dan 31.12.2013.godine	3.382.810	49.440.786	232.785	217.627	333.508	292.332	53.899.848
na dan 31.12.2014. godine	3.382.810	49.495.150	230.044	198.897	441.342	83.255	53.831.499

Nekretnine postrojenja i oprema su sredstva koje Društvo drži za korištenje u proizvodnji ili isporuci roba i usluga, iznajmljivanje drugima ili za administrativne i druge svrhe, za koje je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi povezane sa tim sredstvom pricati u Društvo i nabavna vrijednost sredstva se može pouzdano izmjeriti. Materijalna sredstva iskazuju se u bilansu stanja po historijskom trošku (nabavna vrijednost) umanjena za akumuliranu amortizaciju i druga usklađivanja vrijednosti.

Uvidom u analitičku karticu stalnih sredstava za izvještajnu godinu revizijom je utvrđeno:

- **Zemljište je iskazano** 3.382.810 KM i u 2014. godini nije bilo promjena na ovoj imovini;
- **Građevinski objekti** iskazani su 49.495.150 KM (nabavne vrijednosti 58.468.867KM, ispravke vrijednosti 8.973.717 KM), a čine ih po nabavnoj vrijednosti: upravne zgrade 8.511.311 KM; dvorišta, parkirališta, staze 228.716 KM; građevinski objekti za uslužne djelatnosti 5.438.056 KM; zidani objekti za proizvodnju i usluge 901.176 KM; građevinski objekti za obavljanje djelatnosti iz oblasti šumarstva 427.123 KM; ostali građevinski objekti (planinarski domovi) 180.660 KM; skladišta 749.889 KM; putevi 38.279.575 KM; garaže 264.383 KM; traktorski putevi 560.548 KM; barake i ostali slični objekti 1.516.285 KM; mostovi 902.972 KM; kanalizacija, vodovodi i elektro instalacije 58.757 KM; toplane 257.760KM; ostali građevinski objekti - šumsko stovarište 29.562 KM te potporni zidovi na putu 13.590 KM.

Povećanje vrijednosti građevinskih objekata u 2014. godini iskazano je 396.297 KM, a odnosi se na: ulaganja u upravnu zgradu Šumarije Jajce 261.598 KM; u upravnu zgradu Šumarije Busovača 54.482 KM; u upravnu zgradu Travnik 12.701 KM, te ulaganja u ostale građevinske objekte 67.515 KM (barake i ostali slični objekti 21.430 KM; ulaganja u zaštićene šumske krajolike - svetište Svetе IVE 19.983 KM, ulaganja u potporne zidove na putu 13.590 KM, te ostala sitnija ulaganja u ukupnom iznosu 12.512 KM). Smanjenje vrijednosti građevinskih objekata u izvještajnoj godini izvršeno je za obračunatu amortizaciju 320.729 KM te za 21.205 KM kolika je vrijednost rashodovanog građevinskog objekata u Busovači (nabavne vrijednosti 21.991 KM ispravke vrijednosti 786 KM);

- **Postrojenja i oprema** iskazani su 230.044 KM (nabavne vrijednosti 5.157.588 KM; ispravke vrijednosti 4.927.544 KM), a čine ih po nabavnoj vrijednosti: šumski zglobni traktori 2.225.238 KM; teške građevinske mašine 1.387.449 KM; motorne pile 72.264 KM; horizontalne tračne pile 12.820 KM; stolarske mašine 75.987 KM; građevinske mašine - ostale 37.515 KM; oprema za obradu zemljišta 173.037 KM; oprema za čuvanje i zaštitu šumskih sjemena 307.039 KM; računari i ostala oprema za AOP 366.536 KM; pisaće računarske i druge kancelarijske mašine 14.846 KM; oprema za grijanje, ventilaciju i održavanje 305.083 KM; oprema za protivpožarnu zaštitu 16.488 KM; telefonske centrale, aparati, pribor 47.259 KM; uređaji i instalacije 57.151 KM; plinski pogonski sistem 34.022 KM; oprema za protivprovalnu zaštitu 24.853 KM.

Povećanje vrijednosti postrojenja i opreme u 2014. godini iskazano je 58.428 KM, a odnosi se na nabavku motornih pila 7.800 KM; opremu za obradu zemljišta 4.232 KM; računari i ostala oprema za AOP 25.481 KM; oprema za grijanje i ventilaciju 13.732 KM; telefonske centrale 2.225 KM; oprema za protivpožarnu zaštitu 4.957 KM.

Smanjenje vrijednosti postrojenja izvršeno je za obračunatu amortizaciju 61.169 KM;

- **Alati, pogonski i kancelarijski namještaj** iskazani su 198.897 KM (nabavne vrijednosti 1.907.899 KM; ispravke vrijednosti 1.709.002 KM), a čine ih po nabavnoj vrijednosti: oprema za potrebe radionice 528.131 KM; oprema za obavljanje djelatnosti iz oblasti šumarstva 21.534 KM; mjerni i kontrolni uređaji 204.991 KM; kancelarijski namještaj 678.151 KM; ostala kancelarijska oprema 46.879 KM; ostala oprema 395.719 KM (agregati za struju, aparati za pranje, cisterne za gorivo, GPS uređaji) i ostala oprema - oružje 32.490 KM.

Povećanje vrijednosti alata, pogonskog i kancelarijskog namještaja u 2014. godini izvršeno je za 26.117 KM, a odnosi se na nabavku: opreme za potrebe radionice 6.426 KM, kancelarijski namještaj 8.020 KM, ostala oprema 11.670 KM.

Smanjenje alata pogonskog i kancelarijskog namještaja u 2014. godini iskazano je za obračunatu amortizaciju 44.847 KM;

- **Transportna sredstva** iskazana su 441.342 KM (nabavne vrijednosti 4.774.807 KM; ispravke vrijednosti 4.333.465 KM), a čine ih po nabavnoj vrijednosti: transportna sredstva (kamioni TAM, traktori) 1.877.504 KM, terenska vozila (kombibusi NIVA) 2.485.514 KM; putnička vozila 411.787 KM.

Povećanje vrijednosti transportnih sredstava u 2014. godini iskazano je 276.839 KM, a odnosi se na nabavku: kamiona kipera MAN TGA 26480 FDK 78.900 KM; kamion samoistovarač kiper DAML 65.000 KM; kombi VW T-5 25.000 KM; 2 kombija VW T-5 u vrijednsoti 42.000 KM (po 21.000 KM); kombi VW 7 HC transporter 23.000 KM i specijalno vatrogasno vozilo 42.938 KM. Smanjenje vrijednosti transportnih sredstava u 2014. godini izvršeno je za obračunatu amortizaciju 169.005 KM.

Nekretnine postrojenja i oprema u pripremi iskazani su 83.255 KM, a čine ih ulaganja: u opremu 4.420 KM; u građevinske objekte 59.490 KM; investicije u toku Nova Bila - objekat i oprema 14.569 KM; ulaganja u šumarski kamionski put 4.776 KM.

Ostala (specifična) stalna sredstva iskazana su 62.337, a čine potraživanja novčanih sredstava Nove Bile od HB banke i vode se još od 2004. godine po diodbenoj bilasi, od formiranja Društva. **Ispravka vrijednosti ovih potraživanja nije vršena.**

Dugoročni finansijski plasmani iskazani su 457.103 KM (nabavne vrijednosti 556.256 KM; ispravke vrijednosti 99.153 KM), a čine ih po nabavnoj vrijednosti: finansijska sredstva koja se drže do roka dospjeća 422.045 KM (nabavne vrijednosti 521.198 KM, ispravke vrijednosti 99.153 KM). Navedena ulaganja se odnose na kupljene državne obveznice u zemlji i to: Šumarije Busovača 434.108 KM i Šumarija Fojnica 87.090 KM. Društvo je na dan 31.12. 2014. godine izvršilo ispravku vrijednosti dugoročnih ulaganja. Ostala dugoročna ulaganja u druga pravna lica - Šipad 32.883 KM (OJ Koprivnica Bugojno) i PBS Bugojno 2.175 KM. **Ispravka vrijednosti ovih dugoročnih ulaganja nije vršena iako datiraju još iz 2004. godine.**

Kako stoji u Elaboratu o popisu na dan 31.12.2014. godine za ova ulaganja nisu poslane konfirmacije, te komisija predlaže da se što hitnije urade konfirmacije ovih ulaganja te da se utvrdi pravni status istih.

Dugoročna razgraničenja iskazana su 248.634 KM, a odnose se na razgraničene troškove izrade ŠPO Lašvansko 57.098 KM; ŠPO Fojničko 127.062 KM, te na dugoročno razgraničene kamate po ugovorima o reprogramu duga 64.472 KM.

Na datum bilansa nije vršena procjena postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, niti procjena nadoknadive vrijednosti takva sredstva, u skladu sa zahtjevom MRS 36 Umanjenje imovine.

Amortizacija stalnih sredstava vrši se linearnom metodom otpisa po minimalnim stopama iz „Nomenklature sredstava koja se amortizuju i minimalne stope amortizacije“, a koje važeći Zakon o porezu na dobit priznaje u trošak perioda.

Grupa sredstava	Vijek trajanja (god.)	Stopa amortizacije (%)
- nematerijalna sredstva	5	20,00
- građevinski objekti	od 77 do 10	1,30 – 10,00
- kombi vozila za prevoz lica	7do 5	14,30-20,00
- ostala oprema	od 12 do 5	8,00 – 20,00

Društvo u okviru stalnih sredstava evidentira i vrijednost građevinskih objekata, postrojenja i opreme, alata, pogonskog materijala i kancelarijskog namještaja za O.J. Nova Bila po nabavnoj vrijednosti 2.404.875 KM, ispravke vrijednosti 719.127 KM te sadašnje vrijednosti 1.685.747 KM, a koja nisu u posjedu Društva. Navedena imovina je diobenom bilansom J.P: "Šume Herceg Bosne" kao R.J. "Transport i gradnja" Nova Bila knjigovodstveno pripojena Društву, iako u Odluci o osnivanju

SBK/KSB nije navedena. Već tada (od 01.03.2000. godine) R.J. „Transpor i gradnja“ Nova Bila bila je data u zakup „Autotehnika“ d.o.o. Vitez. Društvo nikad nije bilo u posjedu navedene imovine.

Komisija za popis (kako se navodi u Elaboratu o popisu) je prepisala knjigovodstveno stanje navedene imovine koja se vodi na preuzetoj O.J. Nova Bila, jer kako navode nije moguće utvrditi činjenično stanje (znatan dio objekta devastiran i u posjedu drugih lica). Komisija predlaže vođenje ove imovine vanbilansno do okončanja eventualnog sudskog postupka.

U okviru imovine Društvo iskazuje biološku imovinu u iznosu 424.822.866 KM što čini vrijednost šuma svih organizacionih jedinica preuzetih diobenom bilansom prilikom formiranja Društva. Vrijednost šuma kao biološke imovine nepromjenjena je od 2004. godine što je suprotno Međunarodnom računovodstvenom standardu 41. Poljopriveda koji se primjenjuje u računovodstvu bioloških sredstava.

Šume i šumsko zemljište su državna imovina, date su Društvu na gospodarenje te se Zakonom o šumama na nivou države Bosne i Hercegovine treba riješiti njihov tretman (da li da se evidentiraju vanbilansno ili kao nematerijalna imovina - prava na gospodarenje tuđom imovinom) kako bi njihovo evidentiranje bilo jednoobrazno u svim šumskim društvima.

Na datum bilansa vršiti procjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena i procjenu nadoknadive vrijednosti takva sredstva, u skladu sa zahtjevom MRS 36 Umanjenje imovine.

U bilansu stanja stavke nekretnina, postrojenja i opreme priznati samo kao sredstvo ako i samo ako je vjerovatno da će buduće ekonomski koristi povezane s tim sredstvom pritjecati u Društvo i ako se nabavna vrijednost sredstva može pouzdano izmjeriti.

Hipoteke i založna prava

Društvo ima ograničeno pravo raspolaganja sa sljedećom imovinom na koju je upisana hipoteka u korist Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar po osnovu kredita.

Direkcija Donji Vakuf - procjenjena vrijednost	2.981.281 KM
Šumarija Jajce - procjenjena vrijednost	514.934 KM
Šumarija Fojnica - procjenjena vrijednost	3.474.944 KM
Šumarija Bugojno - procjenjena vrijednost	1.142.130 KM
Šumarija Kiseljak - procjenjena vrijednost	176.116 KM
Šumarija Kreševo - procjenjena vrijednost	393.339 KM

Vlasništvo nad nekretninama

Društvo raspolaze podacima o ukupnom broju nekretnina na koje se odnosi imovinsko - pravna problematika, odnosno koliko je građevinskih objekata sa zemljištem u vlasništvu Društva; koliko je građevinskih objekata na kojima nisu riješeni imovinsko - pravni odnosi te su pokrenuti postupci za rješavanje prava vlasništva kod nadležnih organa.

Građevinski objekti šumarija Donji Vakuf i Gornji Vakuf - Uskoplje nalaze se u sklopu poslovno - stambenih jedinica te je stoga potrebno pokrenuti proceduru etažiranja i provođenja etažnog vlasništva što do sada nadležni sudovi nisu provodili i navedeno će se rješavati u budućem periodu.

Intenzivirati aktivnosti vezane za obezbjeđenje dokaza o vlasništvu i uknjižbi nekretnina kod nadležnih sudova.

Popis imovine i obaveza

Nadzorni odbor je Odlukom broj 02-73525/14 od 24.10.2014. godine imenovao: Centralnu inventurnu komisiju/povjerenstvo na nivou Društva i

- Komisiju/povjerenstvo za popis proizvoda, gotovih proizvoda i robe;
- Komisiju/povjerenstvo za popis auto guma, sirovina, materijala i rezervnih dijelova;

- Komisiju/povjerenstvo za popis stalnih sredstava i investicija u toku;
- Komisija/povjerenstvo za popis novčanih sredstava i ekvivalenta gotovine (glavne blagajne, pomoćnih blagajni i transakcijskih računa);
- Komisija/povjerenstvo za popis sumnjivih i spornih potraživanja.

Na osnovu izvještaja gore navedenih popisnih komisija Šumarija, koje su u sastavu Društva, Centralna inventurna komisija/povjerenstvo za popis (u daljem tekstu Komisija za popis) sačinila je Elaborat o popisu stanja imovine, potraživanja, kapitala i obaveza na dan 31.12.2014. godine (u daljem tekstu – Elaborat o popisu). U prilogu Elaborata o popisu su pregledi stanja imovine i obaveza (popisne liste), prijedlozi za rashod i prijedlozi za knjiženja popisnih razlika.

Izvršenim popisom nije obuhvaćena cjelokupna imovina Društva. Komisija za popis u Elaboratu o popisu navodi da nije popisana imovina organizacione jedinice Nova Bila i da nije popisana biološka imovina. Međutim, Nadzorni odbor nije usvojio Elaborat o popisu tako da ni prijedlozi Komisije za popis o utvrđenim razlikama nisu evidentirani u finansijskim izvještajima.

Izvršiti cjelokupni popis imovine i obaveza na dan 31.12.2014. godine s ciljem da se utvrdi njihovo stvarno stanje, te u poslovnim knjigama izvršiti korekciju i usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, kako nalaže Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH.

8.2 Tekuća sredstva

8.2.1 Zalihe i sredstva namijenjena prodaji

Na datum bilansa iskazane su slijedeće zalihe:

ZALIHE I SREDSTVA NAMJENJENA PRODAJI	31.12.2014.	31.12.2013.
Sirovine, materijal, rezervni dijelovi i sitan inventar	939.183	770.817
Proizvodnja utoku, poluproizvodi i nedovršena proizvodnja	1.303.111	797.880
Gotovi proizvodi	1.228.214	1.070.079
Roba	15.795	15.795
Stalna sredstva namijenjena prodaji i obustavljeno poslovanje	1.225.037	1.225.037

Zalihe Društvo početno mjeri po trošku nabavke, a naknadno se zalihe mijere po trošku nabavke ili neto utrživoj vrijednosti ovisno koja je niža. Troškovi zaliha obuhvataju sve troškove nabavke, troškove konverzije i troškove dovođenja zaliha na lokaciju i sadašnje stanje. Trošak zalihe je određen korištenjem metode prosječne ponderisane cijene.

Zalihe sirovina, materijala, rezervnih dijelova i sitnog inventara iskazane su 939.183 KM (nabavne vrijednosti 1.959.472 KM; ispravke vrijednosti 1.026.564 KM) a čine po nabavnoj vrijednosti: sirovine i materijal 295.225 KM; rezervni dijelovi 472.253 KM; autogume i ambalaža 501.292 KM; alat i sitan inventar 696.993 KM.

Ispravka vrijednosti sitnog inventara iskazan je 423.460 KM; auto guma 411.723 KM te HTZ opreme 190.947 KM.

Proizvodnja u toku, poluproizvodi i nedovršena proizvodnja iskazani su 1.303.111 KM a čine ih: nedovršeni proizvodi (rezana građa, sjemena i sadni materijal).

Gotovi proizvodi iskazani su 1.228.214 KM a čine ih gotovi proizvodi u skladištu-drvni sortimenti 535.514 KM; gotovi proizvodi u skladištu-sadnice 631.588 KM; gotovi proizvodi-heljdino brašno 59.824 KM.

Roba je iskazana 15.795 KM, a čini je trgovачka roba u vlastitim skladištima, prenesena vrijednost iz prethodnog perioda.

Stalna sredstva namijenjena prodaji iskazana su u „Bilansu stanja na dan 31.12.2014. godine“ i po nabavnoj i po sadašnjoj vrijednosti u istom iznosu 1.225.037 KM. U Bruto bilansu nabavna vrijednost stalnih sredstava namijenjeni prodaji iskazana je 3.058.197 KM, ispravka vrijednosti 1.833.160 KM te sadašnja vrijednost 1.225.037 KM. Navedena sredstva čine: građevinski objekti namijenjeni prodaji nabavne vrijednosti 1.753.867 KM, ispravke vrijednosti 541.315 KM te sadašnje vrijednosti 1.212.552

KM i postrojenja i oprema nabavne vrijednosti 1.304.330 KM, ispravke vrijednosti 1.291.845 KM te sadašnje vrijednosti 12.485 KM.

O prodaji građevinskog objekta iznesen je slijed u „Zahtjevu za očitovanje o postupku prodaje odmarališta u Postirama na otoku Braču Republika Hrvatska“ kojeg je Društvo sačinilo 17.12.2012. godine i uputilo Vladi SBK/KSB; Ministarstvu šumarstva poljoprivrede i vodoprivrede; Kantonalnoj Agenciji za privatizaciju i Kantonalnom javnom pravobranilaštvu. Navodimo dijelove informacije:

Nadzorni odbor Društva je još 23.11.2006. godine donio Zaključak kojim je naložio Upravi Društva da izvrši popis imovine na otoku Braču (koja čini imovinu Društva) shodno pozitivnim zakonskim propisima, te da se zgrade koje Društvo posjeduje, a ne koriste se, prodaju i da se ta sredstva iskoriste za kupovinu zgrade za potrebe Šumarije Jajce i za rekonstrukciju i adaptaciju zgrade u Donjem Vakufu za potrebe Uprave Društva.

Nadzorni odbor je 22.03. 2007. godine donio Zaključak kojim se nalaže da se uđe u proceduru prodaje objekta odmarališta na Braču. Nakon što je izvršeno objavlјivanje javnog poziva i zatvaranje istog, Direktor Društva je 18.07. 2007. godine donio Odluku o formiranju Komisije, koja je izvršila otvaranje pristiglih ponuda i sačinila Zapisnik, kojim se konstatira da je pristiglo 20 ponuda po predmetnom pozivu, da su svi ponuđači obaviješteni o rezultatima otvaranja ponuda i da je najpovoljnija ponuda ponuđača „Kvotar Grgić-Zagreb“.

Nadzorni odbor Društva je 22.08.2007. godine donio Odluku da se izvrši prodaja objekta-odmarališta u Postirama na otoku Braču najpovoljnijem ponuđaču i to „ Kotvar-Grgić“ Zagreb sa uvjetima prodaje od 632.460 EUR-a, te da se ponudi sklapanje kupoprodajnog ugovora po uvjetima uplate 50 % iznosa u roku od 5 dana od potpisivanja ugovora, a ostatak u roku od 30 dana. **Prodavatelj (Društvo) je jamčilo Kupcu da je predmetna nekretnina njegovo isključivo vlasništvo te da nije opterećeno nikakvim uknjiženim ili neuknjiženim teretima koji bi na bilo koji način mogli ograničiti pravo vlasništva Kupca.** Kupac je do dana sklapanja Ugovora uplatio dio cijene 442.722 EUR-u protuvrijednost 857.376 KM (uplata je izvršena u tri tranše zaključno sa 27.11.2007. godine). Ugovor je zaključen 18.02.2008. godine u Donjem Vakufu.

Međutim još uvijek nije okončana kupoprodaja navedenog građevinskog objekta jer kako navodi Kupac Kantonalna agencija za privatizaciju je u Zemljišnjim knjigama u Općinskom sudu u Supetu stavila zabilješku da se evidentira činjenica o pravu Kantona SBK/KSB na navedenu nekretninu, a sve do okončanja utvrđivanja vlasništva, odnosno statusa nekretnine.

Dana 14.07.2010. Društvo je primilo Akt od strane Odvjetnika koji zastupa Banku koja je odobrila kredit Kupcu naime uplate kupoprodajne cijene, a koja je kod nadležnog suda podnijela prijedlog radi upisa brisanja društvenog vlasništva, promjene naziva vlasništva i upisa založnog prava. Međutim, nadležni sud je donio Rješenje kojim se odbija navedeni prijedlog uz obrazloženje da se uz prijedlog mora podnijeti izvadak iz sudskog registra temeljem kojeg se utvrđuje neprekidni slijed između društvenog preduzeća i trgovačkog društva nastalog pretvorbom (ovdje je važno kazati da se pod pojmom pretvorba misli na privatizaciju, a kako je Društvo i dalje u 100% u vlasništvu Kantona, odnosno nije nastalo privatizacijom, ne postoji mogućnost dostavljanja traženog). Dalje iz obrazloženja Rješenja proizilazi da je potrebno dostaviti rješenje Fonda za privatizaciju (Agencije za privatizaciju) kojim se utvrđuju nekretnine koje su procijenjene u vrijednosti društvenog kapitala u postupku pretvorbe društvenog preduzeća (kako smo naprijed naveli, Društvo nije privatizirano) s tim da je ovdje važno naglasiti da je pravni posjednik ove nekretnine ŠIPAD RO JANJ OOUR „Koprivnica“ koja je pripremila program privatizacije i isti dostavila Agenciji za privatizaciju 18.08.1999. godine a predmetni objekat je iskazan u pasivnom podbilansu.

Dana 17. 10.2012. godine Agencija za privatizaciju je obavijestila Društvo da je došla do saznanja da je prijedlog za promjenu upisa u zemljišnoknjižnom uredu Općinskog suda u Supetu podnijelo preduzeće ŠIPAD d.d. Sarajevo, koje tvrdi da je pravni sljednik preduzeća ŠIPAD RO JANJ OOUR „Koprivnica“.

Dana 10.12.2012. godine Društvo je zaprimilo akt Agencije za privatizaciju koji je naslovjen Vladi Kantona u kojem Agencija iznosi svoje viđenje provedenog postupka, te daje prijedlog Vladi da se Kupcu naloži da preostali dio kupoprodajne cijene uplati na račun Agencije za privatizaciju, te da se odredi da li će Društvo zadržati već uplaćeni dio kupoprodajne cijene ili da se isto obaveže da će već

uplaćeni dio kupoprodajne cijene prenese na račun Agencije za privatizaciju **a da se takvim radnjama ne isključuje odgovornost za eventualno nezakonito postupanje i prodaju navedene nekretnine, čime se stvara pretpostavka da se kupac uknjiži u zemljišne knjige.**

Informacija kojom Društvo raspolaze je da je rješenjem Općinskog suda u Supetru odbijen prijedlog Banke koja je kreditirala kupca i posredstvom koje je uplaćen navedeni dio kupoprodajne cijene, za upis založnog prava (hipoteke) na predmetnoj nekretnini, međutim odbijen je i prijedlog Agencije za privatizaciju za upis prava Kantona na predmetnoj nekretnini.

Između Društva i Agencije za privatizaciju uslijedilo je niz prepisivanja, međutim još nije riješen status vlasništva prodate nekretnine, niti je završena kupoprodaja navedenog objekta. Kupac je uplatio 857.376 KM 27.11.2007. godine, koje Društvo vodi na obavezama kao primljeni depoziti i kaucije duže od sedam godina. Društvo mora poduzeti dalje mјere u pravcu nastavka realizacije postupka prodaje (dokazivanje vlasništva) ili u pravcu raskida ugovora i vraćanja cjelokupnog uplaćenog iznosa, uvećanog za kamatu i sudske troškove, a što bi imalo dalekosežne negativne finansijske posljedice.

Neophodno je da se Vlada SBK/KSB; Ministarstvo privrede SBK/KSB; Ministarstvo šumarstva poljoprivrede i vodoprivrede; Kantonalna agencija za privatizaciju i Kantonalno javno pravobranilastvo uključe u rješavanje utvrđivanja vlasništava Društva nad prodatom nekretninom, kako nebi došlo do velikih finansijskih gubitaka.

Prilikom klasifikacije sredstava namijenjenih prodaji Društvo trebalo poštovati odredbe MRS 5 tačka 26. koja kaže "ako je subjekt klasificirao imovinu (ili grupu za otuđenje) kao namijenjenu za prodaju ali kriteriji iz tačke 7-9 nisu zadovoljeni, subjekat će prestati klasificirati (ili grupu za otuđenje) kao onu koja je namijenjena za prodaju".

Postrojenja i oprema namijenjena prodaji iskazana su po nabavnoj vrijednosti 1.304.330 KM a čine ih: teške građevinske mašine 848.632 KM; transportna sredstva (kamioni, TAMOVI, traktori) 575.856 KM; terenska vozila 68.896 KM; putnička vozila 9.960 KM; oprema za radionicu 2.300 KM i ostala oprema 3.427 KM(evidentirana je vrijednost opreme po Odluci Uprave Društva br: 01-128/13 od 07.01.2013. godine). U 2014. godini izvršena je prodaja navedene opreme u vrijednosti 204.741 KM (teških građevinskih mašina 135.845 KM i terenskih vozila 68.896 KM).

8.2.2 Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti na dan 31.12.2014. godine iskazani su u sljedećim iznosima:

	31.12.2014.	31.12.2013.
GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI	384.785	759.999
Transakcijski računi (u domaćoj valuti)	189.821	560.596
Transakcijski računi (u stranoj valuti)	191.435	191.435
Blagajna-domaća valuta	3.222	5.440
Blagajne-strane valute	306	2.528

Gotovina i ekvivalenti gotovine odnose se na gotovinska sredstva koja se vode na računima kod poslovnih banaka i u blagajnama.

Tokom revizije prezentirani su nam kartoni deponovanih potpisa u poslovnim bankama, osoba ovlaštenih za potpisivanje i raspolažanje sredstvima kod poslovnih banka. Za potpisivanje i rapolaganje sredstava sa transakcijskog računa Hypo Alpe Adria Bank raspolaže samo jedna osoba - Direktor društva za potrebe tekućeg poslovanja.

Transakcijski računi u zemlji otvoreni su kod: Hypo Alpe Adria Bank d.d. redovni transakcijski račun, devizni račun i račun za zapljenu na koji se polaže novac od prodate zapljenjene robe, do okončanja sudskog procesa i kod Uni Credit bank d.d. Sredstvima na računu kod Uni Credit Bank raspolaže samo Direktor Društva.

Blagajne - domaća i strana valuta odnose se na glavnu blagajnu, otvorenu u sjedištu Društva i blagajne otvorene u poslovnim jedinicama odnosno šumarijama, koje su raspoređene po teritorijalnom principu, jedna općina jedna šumarija.

8.2.3 Kratkoročna potraživanja, plasmani i aktivna vremenska razgraničenja

Na datum bilansa, u finansijskim izvještajima iskazana su slijedeća potraživanja:

	31.12.2014.	31.12.2013.
POTRAŽIVANJA	10.980.583	10.509.839
Kratkoročna potraživanja	10.922.611	10.474.724
Kratkoročni finansijski plasmani	33.493	33.493
Potraživanja za PDV	12.831	1.622
Aktivna vremenska razgraničenja	11.648	0

Potraživanja se iskazuju po nominalnoj vrijednosti uvećanoj za kamate i druge naknade u skladu sa sklopljenim ugovorom.

Najveću stavku u okviru potraživanja su kratkoročna potraživanja, a čine ih:

	31.12.2014.	31.12.2013.
Kratkoročna potraživanja	10.922.611	10.474.724
Potraživanja od kupci u zemlji	17.358.544	16.716.702
Potraživanja od kupca u inostranstvu	17.676	17.676
(Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca	(7.582.973)	(7.583.888)
Druga kratkoročna potraživanja	1.129.364	1.324.234

Potraživanja od kupaca u zemlji iskazana su 17.358.544 KM i u odnosu na prošlu godinu veća su za 641.842 KM ili 3,8%.

Struktura iskazanih potraživanja od kupaca kako stoji u Elaboratu o popisu je slijedeća: Tekuća potraživanja 4.576.723KM; Tužena sumnjiva i sporna potraživanja za koje je izvršena ispravka vrijednosti 7.582.973 KM; Neutužena sumnjiva i sporna potraživanja iz prethodnog perioda za koje nije izvršena ispravka vrijednosti 1.495.646 KM; Tužena sumnjiva i sporna potraživanja, za koje nije izvršena ispravka vrijednosti 2.713.874 KM; Sumnjiva i sporna potraživanja – Kruščica preuzeta po diobenoj bilansi 543.463 KM; Potraživanja od kupaca – reprogram duga 392.365 KM; Potraživanja od kupaca - ugovor o poravnjanju 50.937 KM i Kupci u zemlji - ostala potraživanja 2.555 KM.

Iz naprijed navedene strukture potraživanja vidi se da je samo 4.576.723 KM tekućih potraživanja za koje nije prezentirana ročna struktura.

Komisija zadužena za popis potraživanja je utvrdila realnost naplate tekućih potraživanja 4.576.723 KM, dok za zastarjela sumnjiva i sporna potraživanja nije rađena procjena naplativosti pošto su prethodnih godina konstatovane zastare i nenaplativost istih. Nenaplativnost potraživanja za koje nije izvršena ispravka vrijednosti konstatovana je za: neutužena sumnjiva i sporna potraživanja 1.495.646 KM, tužena sumnjiva i sporna potraživanja 2.713.874 KM, te sumnjiva i sporna potraživanja Kruščica 543.463 KM, što je u ukupnom iznosu 4.752.983 KM. Za ova potraživanja urađena je posebna revizija od strane vanjskog revizora i konstatovano je da su ova potraživanja nastala prije formiranja Društva, te da je Društvo poduzelo sve mjere utvrđivanja titulara bez rezultata. Komisija za popis potraživanja predložila je da se navedena potraživanja isprave na teret rashoda.

Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca na teret rashoda u 2014. (a ni u 2013.) godini nije vršena, iako je 5.198.842 KM potraživanja starije od godinu dana, što je bila obveza u skladu sa paragrafom 33., 37., i 85. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja.

Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca iskazan je u ukupnom iznosu 7.582.973 KM.

Potraživanja od kupaca u inostranstvu iskazana su 17.676 KM, a čine potraživanja od ino kupca FINVEST CORP d.d. Karlovac 17.619 KM i ino kupac MBS Vzdrževanje Ljubljana 57 KM. **Navedena**

potraživanja iskazana su u istom iznosu i prethodne godine (na dan 31.12.2013. godine), što znači da su i ova potraživanja starija od godinu dana.

Druga kratkoročna potraživanja	31.12.2014.	31.12.2013.
Potraživanja za obračunate kamate kupcima	20.455	19.186
Potraživanja od zaposlenika	103.469	154.571
Potraživanja od državnih organa i institucija	772.288	929.902
Potraživanja za pretplatu poreza na dobit	24.160	24.160
Ostala kratkoročna potraživanja	208.991	196.415

Druga kratkoročna potraživanja iskazana su 1.129.364 KM i u odnosu na prethodnu godinu manja su za 194.870 KM ili 14,7%.

Potraživanja za obračunate kamate kupcima iskazana su 20.455 KM, a čine ih: potraživanja za kamate po ugovorima o preuzimanju duga 10.085 KM; kamate po reprogramu duga 9.510 KM, te ostale obračunate kamate kupcima 860 KM.

Potraživanja od zaposlenih iskazana su 103.469 KM, a čine potraživanja od radnika po osnovu kupljenih drva za ogrijev na rate 85.475 KM; potraživanja od sindikata za kupljena drva za ogrijev 11.989 KM (dug 24.130 KM, pretplata 12.141 KM), akontacije za službeni put 2.767 KM; potraživanja od radnika za telefonske usluge 1.687 KM, te ostala potraživanja od radnika 1.551KM.

Potraživanja od državnih organa i institucija iskazana su 772.288 KM, a čine potraživanja od nadležnih institucija po osnovu refundacije plaća i naknada za vrijeme bolovanja zaposlenih preko 42 dana.

Potraživanja za pretplatu poreza na dobit iskazana su 24.160 KM, a odnosi se na više plaćeni porez na dobit Šumarije Fojnica 11.873 KM i Šumarije Kreševu 12.285 KM, preneseno stanje po diobenoj bilansi.

Ostala kratkoročna potraživanja iskazana su 208.911 KM, a čine ih: potraživanja po ugovoru o preuzimanju duga 88.985 KM; potraživanja po ugovoru o cesiji 25.667 KM; potraživanja po osnovu ratnih šteta 26.951 KM; potraživanja od BH banke 14.945 KM; tužena sumnjiva i sporna potraživanja za date garancije 40.500 KM i ostala druga potraživanja u ukupnom iznosu 11.943 KM.

Kratkoročni finansijski plasmani iskazani su 33.493 KM (preneseni saldo po diobenoj bilansi), a čine ih: krediti dati drugim pravnim licima 10.250 KM (Šumarija Fojnica - preneseni saldo), krediti dati radnicima 527 KM preneseni saldo, ostali kratkoročni krediti 22.716 KM , preneseni saldo OJ Nova Bila iz prethodnog perioda.

Iskazani kratkoročni plasmani datiraju još iz 2004. godine, preuzeti po diobenoj bilansi, naplata im je neizvjesna, a korekcija vrijednosti nije vršena.

Potraživanja za PDV iskazana su 12.831 KM, a odnose se na potraživanja po osnovu PDV sa odgođenim odbitkom.

Aktivna vremenska razgraničenja iskazana su 11.648 KM, a odnose se na unaprijed plaćeno osiguranje od nesreće na poslu.

Na temelju naprijed navedenog revizorski tim konstatira:

Ne možemo potvrditi visinu iskazanih potraživanja od 9.775.571 KM jer su u okviru istih evidentirana i potraživanja od 5.198.842 KM koja su starija od godinu dana. Komisija za popis potraživanja predložila je da se izvrši ispravka vrijednosti nenaplativih potraživanja na teret rashoda u iznosu 4.752.983 KM radi realnog iskazivanja aktive Društva. U 2014., i 2013. godini Društvo nije vršilo ispravku vrijednosti potraživanja na teret rashoda što je bila obveza u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, paragrafu 33., 37., i 85. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja. Navedeno je imalo za posljedicu da su rashodi podcijenjeni za 5.198.842 KM, a sredstva (potraživanja) i finansijski rezultat precijenjeni za navedeni iznos.

Da su tekuća potraživanja Društva značajna, zašto nema opravdanja, jer je Uprava Društva 12.12.2013. godine donijela Odluku o utvrđivanju uvjeta prodaje proizvoda i usluga Društva u 2014. godini, a kojom je regulisano:

1. avansno plaćanje sa prioritetom isporuke drvnih sortimenata u odnosu na ostale načine isporuke;
2. uz odgodu od 30 dana od dana isporuke robe uz osiguranje potraživanja garancijom domaće banke do iznosa od 30.000 KM;
3. uz odgodu od 45 dana od dana isporuke robe uz osiguranje potraživanja garancijom domaće banke ili drugog zakonitog instrumenta osiguranja plaćanja u iznosu većem od 30.000 KM.

Svi kupci moći će ostvariti isporuku robe uz odgodu plaćanja do visine predočene garancije banke ili drugog načina osiguranja plaćanja.

Ako se u roku 30 dana od dana potpisivanja ugovora ne dostavi garancija banke ili drugi način osiguranja plaćanja, ugovor se može realizirati isključivo putem avansne uplate.

Prodaja robe za potrebe lokalnog stanovništva te prodaja kupcima sa kojima nije sklopljen ugovor o isporuci drvnih sortimenata vršiće se isključivo avansnom uplatom uz predočenje narudžbenice.

Finansijske izvještaje sačiniti u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, paragraf 33., 37., i 85. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja.

Uprava mora koristiti sredstva osiguranja naplate (bankovnu garanciju) kako se ne bi stvarala velika potraživanja po pojedinim kupcima.

8.3 Kapital

Na datum bilansa iskazan je kapital sa slijedećom strukturom:

	31.12.2014.	31.12.2013.
KAPITAL	481.166.857	481.063.879
Osnovni kapital	476.534.068	476.534.068
Rezerve(statutarne i druge rezerve)	2.182.761	2.182.761
Revalorizacione rezerve	3.649.625	3.649.625
Neraspoređena dobit	1.997.859	1.894.881
Neraspoređena dobit iz ranijih godina	1.894.880	485.631
Neraspoređena dobit izvještajne godine	102.979	1.409.250
Gubitak do visine kapitala	3.197.456	3.197.456

Osnovni kapital Društva na datum bilansa u finansijskim izvještajima iskazan je 476.534.068 KM, dok je prema Rješenju Općinskog suda u Travniku od 15.09.2014. godine visina ugovorenog i upisanog osnovnog kapitala iskazana 410.520.150 KM.

Društvo vrijednost osnovnog kapitala nije uskladilo sa Rješenjem Općinskog suda, što znači da je osnovni kapital Društva u finansijskim izvještajima više iskazan za 66.013.918 KM.

Naime, Društvo je formirano na osnovu Odluke o osnivanju koju je donijela Skupština SBK/KSB kao osnivač dana 28.04.2004. godine (Sl. novine SBK/KSB broj: 8/4) na način da je članom 12. utvrđen osnivački kapital u iznosu od 2.000 KM u novcu, a **članom 15. navedene Odluke propisano je da Društvo čine postojeća preduzeća i društva šumarija i šumarstava, sa njihovom imovinom, pravima i obavezama, prema početnom bilansu stanja i to: ŠPD „Lašvansko“ Travnik; ŠPP „Koprivnica“ Bugojno; JP „Risovac“ Novi Travnik; JP „Šumarstvo“ Kruščica; JP „Šumarstvo“ Kačuni; ŠG „Vranica“ Fojnica; JP „Bitovnja“ Kreševo; JP „Bosansko-hercegovačke šume“ PJ „Gorica“ Vinac i devet organizacionih jedinica (šumarija) JP „Šume Herceg Bosne“ d.o.o. Mostar sa područja Srednjobosanskog Kantona i to: Šumarija Kreševo; Šumarija Fojnica Gojevići, Šumarija Kiseljak; Šumarija Vitez; Šumarija Novi Travnik; Šumarija Busovača; Šumarija Jajce; Šumarija Dobretići i Šumarija Gornji Vakuf-Uskoplje. U Odluci o osnivanju SBK/KSB nije navedena R.J „Transport i gradnja“ Nova Bila kao deseta jedinica JP „Šume Herceg Bosne“, a čija imovina je uključena u početnoj bilansi formiranja Društva.**

Društvo je upisano u registar kod Kantonalnog suda u Travniku pod brojem U/I-408/04 od 23. 07. 2004. godine sa vrijednošću kapitala 2.000 KM u novcu. U sudskom registru je 20.10.2004. godine izvršeno povećanje upisa osnovnog kapitala za 410.518.150 KM (JP „Risovac“ Novi Travnik 70.870.366

KM; ŠG „Vranica“ Fojnica 185.276.798 KM; JP „Šumarstvo“ Vitez-Kruščica 3.032.033KM; ŠPD „Lašvansko „ Travnik 105.099.772 KM; JP „ Bitovinja“ Kreševo 2.697.955 KM; JP „Šumarstvo“ Busovača 4.774.880 KM; ŠPP „Koprivnica“ d.d. Bugojno 38.766.346 KM).

U sudski registar nije upisano povećanje kapitala po početnom bilansu devet šumarija J.P. „Šume Herceg Bosne“ u vrijednosti 3.016.975 KM.

Iz prezentirane dokumentacije nije moguće utvrditi preostalu razliku između iskazanog osnovnog kapitala u poslovnim knjigama i upisanog osnovnog kapitala u sudskom registru.

Nadzorni odbor je 14.06. 2013. godine donio Zaključak kojim je zadužio v.d. direktora Društva da formira radno tijelo koje će Nadzornom odboru predložiti način realizacije preporuka navedenih u Izvještaju o reviziji finansijskih izvještaja za 2012. godinu, a koje se uglavnom odnose na neusaglašenost kapitala u finansijskim izvještajima i u sudskom registru. Radno tijelo je sačinilo informaciju o problematici vezanoj za upis osnovnog kapitala - hronologiju, međutim, neusaglašenosti nisu još otklonjene.

Rezerve (statutarne i druge rezerve) iskazane su 2.182.761 KM, a čine rezerve nasljedene iz početne bilase 2004. godine.

Revalorizacione rezerve iskazane su 3.649.625 KM, a čine iskazanu vrijednost revalorizacionih rezervi naslijedenih u početnoj bilansi.

Neraspoređena dobit iskazana je 1.997.859 KM, a čini je dobit iz prethodnih perioda 1.894.880 KM i dobit tekućeg perioda 102.979 KM.

Gubitak do visine kapitala iskazan je 3.197.456 KM, a odnosi se na gubitak ranijih godina.

Intenzivirati aktivnosti oko pokretanja postupka upisa promjena nastalih u vlasničkom kapitalu pred nadležnim sudovima, kako bi osnovni kapital Društva iskazna u poslovnim knjigama bio jednak upisanom osnovnom kapitalu u sudskom registru.

8.4 Obaveze

U finansijskim izvještajima na datum bilansa iskazane su obaveze u iznosu 14.574.447 KM, od čega dugoročne obaveze 2.739.687 KM; kratkoročne obaveze 10.707.362 KM; pasivna vremenska razgraničenja 1.043.016 KM i odložene porezne obaveze 84.382 KM.

Na datum bilansa iskazane su sljedeće obaveze:

	31.12.2014.	31.12.2013.
OBAVEZE	14.574.447	13.690.426
Dugoročne obaveze i rezervisanja	2.739.687	4.732.963
Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	0	14.904
Dugoročne finansijske obaveze-dugoročni krediti	2.739.687	4.718.059
Kratkoročne obaveze i razgraničenja	10.707.362	7.894.537
Kratkoročne finansijske obaveze	1.558.996	1.528
Obaveze iz poslovanja	4.191.729	3.247.124
Obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja	1.988.979	2.092.845
Druge obaveze	24.838	96.528
Obaveze za PDV	192.067	225.778
Obaveze za ostale poreze i druge dadžbine	2.750.753	2.230.734
Pasivna vremenska razgraničenja	1.043.016	978.544
Odložene porezne obaveze	84.382	84.382

Na datum bilansa iskazane su obaveze 14.574.447 KM što je u odnosu na prošlu godinu veće za 884.021 KM ili 14 %.

8.4.1 Dugoročna razgraničenja i rezervisanja

Dugoročna obaveze iskazane su 2.739.687 KM i odnose se na dugoročne finansijske obaveze - dugoročne kredite. U odnosu na prethodnu godinu manje su za 1.993.276 KM ili 42%. Smanjenje

dugoročnih obaveza nastao je zbog prenosa dijela dugoročnih obaveza na kratkoročne na datum bilansa.

Dugoročni finansijske obaveze iskazane su po osnovu dugoročnih kredita uzetih kod:

Hypo Alpe Adria Bank d.d Mostar u iznosu od 3.000.000 KM po ugovoru o kreditu (uz valutnu klauzulu u EUR) broj: AA 13326X1SW2 od 22.11.2013. godine sa namjenom: nemamjenski kredit, uz trajanje kredita od 60 mjeseci. Stanje dugoročnog kredita na dan 31.12. 2014. godine iskazano je 2.335.651 KM.

Obaveze po osnovu kredita za izgradnju puteva - Londonski klub, podignutog od stane OJ Koprivnica Bugojno iskazan je u iznosu od 204.206 KM. Obaveza po navedenom kreditu preuzeta je po diobenoj bilansi. Društvo nije vršilo povrat navedenog kredita u 2014. godini niti je izvršilo usaglašavanje obaveza sa Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar po navedenom kreditu od 204.206 KM (protuvrijednost 144.213 \$). Stanje dugoročnog kredita na dan 31.12.2014. godine iskazano je 204.206 KM.

8.4.2 Dugoročne finansijske obaveze

Obaveze po osnovu dugoročnog kredita kod Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar u iznosu od 3.000.000 KM po ugovoru o kreditu broj: 6037411181 od 30.03.2011. godine u svrhu repograma obaveza po kratkoročnom kreditu overdraft (tekući minus) broj: 6037409234 u iznosu od 1.000.000 KM i kratkoročnom kreditu broj: 6037709235 u iznosu od 2.000.000 KM. Rok korištenja kredita: od 01.04.2011. godine, otplata kredita: u jednakim mjesечnim anuitetima, prvi anuitet dospjeva 01.05.2011. godine, trajanje kredita: pet godina (računajući od isteka roka korištenja uz fluktuirajuću kamatnu stopu koja se utvrđuje na bazi šestomjesečnog Euribor-a), zaokružen na prvu veću četvrtinu, uz dodatak marže od 6,75% na godišnjem nivou. Na dan 31.12.2014. godine ostalo neizmirenih obaveza po navedenim kreditima 198.248 KM

8.4.3 Kratkoročne finansijske obaveze

Kratkoročne obaveze iskazane su 10.707.362 KM, a odnose se na: kratkoročne finansijske obaveze 1.558.996 KM, obaveze iz poslovanja 4.191.729 KM; obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja zaposlenih 1.988.979 KM; druge obaveze za ostale poreze i druge dažbine 2.750.753 KM.

Kratkoročne finansijske obaveze iskazane 1.558.996 KM odnose se na: obaveze po kratkoročnom kreditu Hypo Alpe Adria Bank u iznosu od 522. 212 KM (odobren kredit 1.000.000 KM za tekuću likvidnost) te kratkoročni dio dugoročnih kredita 1.019.995 KM (dio kredita Hypo Alpe Adria Bank broj: 6037411181 u iznosu 678.708 KM i dio kredita Hypo Alpe Adria Bank broj: AA13326X1SW2 u iznosu 341.286 KM).

Ostale kratkoročne finansijske obaveze evidentirane su za obaveze po ugovoru o cesiji 16.789 KM (obaveza prema IGO Benz PTD d.o.o. Vrilo Travnik 15.000 KM i FIM Export-Import d.o.o. Sarajevo 1.789 KM).

8.4.4 Obaveze iz poslovanja

Obaveze iz poslovanja iskazane su 4.191.729 KM, a odnose se na: primljene avanse, depozite i kaucije 2.045.020 KM (primljeni avansi 640.792 KM i primljeni depoziti i kaucije 1.404.228 KM) i obaveze prema dobavljačima 2.146.708 KM.

U okviru primljenih depozita i kaucija najveću stavku čini primljena kaucija u iznosu od 857.376 KM od kupca Kotvar - Grgić za kupovinu građevinskog objekta u Postirama na otoku Braču (RH). Primljena kaucija datira još od 2007. godine, jer još uvijek nije realiziran zaključeni kupoprodaji ugovor. Preostale kaucije čine 10% zadržane vrijednosti za dobro izvršene radove po ugovorima sa izvođačima radova. Po završetku radova Društvo ili izvrši povrat kaucije ili istu kauciju kompenzira sa potraživanjima od kupaca, ukoliko su isti izvođači ujedno i kupci Društva.

Obaveze prema dobavljačima u zemlji iskazane su 2.146.708 KM. Najveće obaveze na dan 31.12. 2014. godine su prema dobavljačima: Proming d.o.o. Bugojno 464.058 KM za nabavku energenata (nafta, benzin, plin); HIFA-Petrol d.o.o Podružnica Bugojno 269.593 KM nabavka energenata (nafta,

benzin, plin); Teling d.o.o. Travnik 213.505 KM izgradnja, rekonstrukcija i sanacija kamionskih puteva; Šumaprimo d.o.o Busovača 61.868 KM - priprema i pošumljavanje; KIK d.o.o. Jajce 59.479 KM sječa i izvoz drvnih sortimenata; Agro-Marić d.o.o Prijedor 49.569 KM nabavka rezervnih dijelova.

Obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja zaposlenih iskazane su 1.988.979 KM, a čine ih: obaveze po osnovu neto plaća i naknada plaća u iznosu od 697.962 KM (neto plaća za XII mjesec 2014. godine), obaveze za porez i dadžbine 44.405 KM za XII mjesec 2014. godine (porez na dohodak 23.543 KM; porez na zaštitu od nesreća 10.430 KM; opšti vodni doprinos 10.430 KM); obaveze za doprinose plaća i naknada plaća 1.241.647 KM i obaveze za ostala primanja zaposlenih 4.964 KM (topli obrok 650 KM; naknade za prevoz na posao 2.514 KM; školarina za postdiplomski studij 1.800 KM). **Obaveze za doprinose plaća i naknada plaća iskazane 1.241.647 KM odnose se na neizmirene doprinose za tri mjeseca 2014. godine (X; XI i XII).**

Naime, Društvo je izvršilo isplatu neto plaće zaposlenima za X i XI mjesec 2014. godine bez uplate poreza i doprinosa što je suprotno odredbama Zakona o porezu na plaće i porezu na doprinose te članu 41. tačka d) Zakona o javnim preduzećima u Federaciji BiH koji nalaže da su nedopuštene aktivnosti isplata plaća zaposlenima bez uplate doprinosa i poreza.

Isplatu plaća zaposlenima vršiti uz uplatu doprinosa i poreza u skladu sa važećim zakonskim propisima.

Druge obaveze iskazane su 24.838 KM, a čine ih: obaveze prema članovima komisija 15.645 KM (komisije za zamjenu zemljišta i razgraničenje zemljišta); obaveze po osnovu ugovora o djelu 7.615 KM i ostale obaveze 1.577 KM.

Obaveze za PDV iskazane su 192.067 KM, a odnose se na obaveze PDV-a po izlaznim računima iz decembra 2014. godine.

Obaveze za ostale poreze i druge dažbine iskazane su 2.750.753 KM, a odnose se na neizmirene obaveze po osnovu zakonske obaveze uplate naknada za korištenje državnih šuma 2.687.277 KM i na druge obaveze 63.476 KM (obaveza za PIO - volonteri 7.656 KM i doprinos za volontere povreda na radu 55.820 KM)

Od neizmirenih obaveza za korištenje državnih šuma u iznosu na 2.687.277 KM na 2014. godinu odnosi se 490.482 KM, a na prethodni period 2.196.612 KM (2010. godina 775.342 KM i 2011. godina 1.421.270 KM). Društvo je obaveze po osnovu naknade za šume iz 2012. i 2013. godine otpisalo - oprihodovalo u 2013. godini u ukupnom iznosu 2.740.541 KM.

U skladu sa kantonalnim Zakonom o šumama od 07.03.2014. godine, Društvo je obračunalo naknadu u visini 4% (1% Budžetu Kantona i 3% Budžetu Općine) ostvarenog prihoda od drva, računajući cijenu drveta na panju i prihoda ostvarenog od sekundarnih (nedrvnih) šumskih proizvoda u iznosu od 490.482 KM. Naknada je obračunata i ukalkulisana za period od 17.04 do 31.12.2014. godine.

Za period od 01.01. do 16.04.2014. godine Društvo je obračunalo naknadu za šume u visini 7% ostvarenog prihoda od drva, računajući cijenu drveta na panju u skladu sa Uredbom o šumama (Sl. novine FBiH broj: 83/09, 26/10, 33/10, 38/10) i to: 1% Budžetu Federacije BiH; 1% Budžetu Kantona i 5 % Budžetu Općine u iznosu od 405.580 KM. Obračunatu naknadu, Društvo je iskazana u Izvještaju o radu ŠPD/ŠGD za 2014. godinu (poglavlje biološka reprodukcija), a nije ukalkulisalo u troškove poslovanja i nije iskazano u obavezama, čime su troškovi poslovanja i obaveze podcijenjeni a finansijski rezultat precijenjen za navedeni iznos. Međutim, navedenu naknadu Društvo je trebalo obračunati u visini od 3% od vrijednosti prihoda ostvarenih prodajom drveta i prodajom sekundarnih šumskih proizvoda u skladu sa tada još važećim kantonalnim Zakonom o šumama (Sl. novine SBK/KSB broj: 14/02, 2/05 i 8/11) koja bi bila u većem iznosu.

8.4.5 Pasivna vremenska razgraničenja

Pasivna vremenska razgraničenja iskazana su 1.043.016 KM, a odnose se na ukalkulisana rezerviranja za proširenu reprodukciju 972.410 KM iz 2010. godine (3% rezervisanja za proširenu reprodukciju Budžetu Kantona 628.077 KM i 3% rezerviranja za proširenu reprodukciju Budžetu Federacije 344.333 KM) i obračunate kamate po reprogramu duga 154.988 KM.

8.4.6 Odložene porezne obaveze

Odložene porezne obaveze iskazane su 84.382 KM, a predstavljaju iznos pretplate poreza na dobit (u prebijenom stanju) koji se vodi još po početnom bilansu od 2004. godine (duguje 57.038 KM, a potražuje 141.420 KM).

Društvo mora u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH i u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja istinito i objektivno prikazati finansijske transakcije koje direktno utiču na mjerjenje finansijskog položaja (obaveza) i uspješnosti poslovanja (troškovi i finansijski rezultat).

8.5 Sudski sporovi

Prema prezentiranim podacima od Sektora za opće, pravne i kadrovske poslove u 2014. godini protiv Društva je pokrenuto 26 postupaka (tužbi i prijedloga za uređenje međa) u vrijednosti 106.216 KM. U 2013. godini protiv Društva je pokrenuto 21 postupak (tužbi i prijedloga za unapređenje međa) u vrijednosti 58.302 KM. Društvo je u 2014. godini podnijelo protiv drugih pravnih subjekata 9 tužbi u ukupnoj vrijednosti 354.245 KM.

U naprijed prezentiranim podacima nije uključeno Rješenje Kantonalnog šumskog inspektora od 04.03.2014. godine kojim se Društvu nalaže da na račun Srednjobosanskog Kantona /Kantona Središnja Bosna uplati 2.128.590 KM naknada na ime sredstava za proširenu biološku reprodukciju šuma koju Društvo nije obračunalo za 2010., 2011., 2012. i 2013. godinu. Naime, Društvo je vršilo obračun od 7% vrijednosti drvnih sortimenata na panju po Uredbi o šumama (Sl. novine Federacije BiH broj: 83/09; 26/10, 33/10 i 38/10) umjesto 3% od ukupnog prihoda od prodaje drvnih sortimenata koje je potrebno obračunati po tada važećem Zakonu o šumama (Sl. novine SBK/KSB broj:14/02, 2/05 i 8/11).

U skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardom MRS 37 Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, Društvo treba izvršiti rezerviranje kada ima sadašnju obavezu (zakonsku ili izvedenu) kao posljedicu prošlog događaja; kada je vjerovatno da će za podmirenje obaveze biti potreban odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi i kada se iznos obaveze može pouzdano procijeniti. **U ovom slučaju radi se o utvrđenoj zakonskoj obvezi po Rješenju Kantonalnog šumskog inspektora u iznosu 2.128.590 KM.** Društvo je uložilo žalbu Kantonalnom Ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva koja je odbijena, pa tužbu, koja je također odbijena od strane Kantonalnog suda u Novom Travniku, a što znači da je odliv sredstava za podmirenje utvrđenih obaveza izvjestan. Društvo nije izvršilo rezervisanje u skladu sa MRS 37 Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, što je imalo za posljedicu da su troškovi i obaveze podcijenjeni, a finansijski rezultat precijenjen za navedeni iznos.

Uprava treba vršiti rezervisanja dosljednom primjenom MRS 37 Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, kako bi na datum bilansa troškovi, obaveze i finansijski rezultat bili realno iskazani.

9. Javne nabavke

Plan nabavke za tekuću godinu poseban je dokument i nije sastavni dio gospodarskog plana, niti predmet Izvještaja o poslovanju za 2014. godinu. Društvo je donijelo Plan u decembru 2013. godine kako je propisano članom 3. internog Pravilnika o nabavci robe, vršenju usluga i ustupanju radova. Tokom revidirane godine donošene su Odluke kojima je vršena Izmjena i dopuna Plana. Komisija za provođenje javnih nabavki imenovana je 2012. godine.

Izvještaj o radu i provedenim postupcima Komisija je sačinila krajem revidirane godine i dostavila Upravi.

Prema prezentiranim podacima ukupna vrijednost nabavki u 2014. godini iznosila je 11.770.988 KM, a zaključeno je 355 ugovora. Najveći dio nabavki odnosi se na radove sječe i izvoza drvnih

sortimenata te sanacije, rekonstrukcije i izgradnje traktorskih puteva. Prema Izvještaju o radu Komisije za nabavke, u revidiranoj godini, primljeno je ukupno petnaest (15) prigovora i žalbi od kojih je 10 odbijeno kao neosnovano, 3 su uvažena, a 1 prigovor je odbačen kao neblagovremen. Uredu za razmatranje podnesena je samo jedna žalba za koju se isti organ oglasio nenađežnim.

U 2014. godini provedeno je 27 otvorenih postupaka procjenjene vrijednosti 8.815.872 KM, a realizirane 8.009.753 KM; Konkurenckih postupaka 54 procjenjene vrijednosti 1.406.919 KM, a realizovane 1.260.096 KM; pregovarački postupaka 42 procjenjene vrijednosti 2.195.216 KM, a realizovane 2.102.762 KM te direktnih postupaka 232 realizovane vrijednosti 398.378 KM.

Izvršili smo uvid u dokumentaciju većeg broja postupaka i u slijedećim smo utvrdili nepravilnost: Kod postupka sječe i izvoza drvnih sortimenata u tenderskoj dokumentaciji za pet LOT-ova navedeni su kriteriji za bodovanje kako slijedi: cijena 80%, dinamika i rokovi završetka 10% te rokovi plaćanja 10%. Izabrani ponuđač je ponudio pored cijene rok završetka radova od 30 - 60 dana (po lotovima) čime je dobio 10 bodova. Međutim, realizacija zaključenih ugovora je trajala i po nekoliko mjeseci, a neki još nisu okončani. Isti propusti su konstatirani i za postupak rekonstrukcije kamionskih puteva gdje je rok za izvršenje radova iznosio 1 dan te kod pregovaračkog postupka pružanja usluga sječe i izvoza drvnih sortimenata – sanitarnih užitaka.

Za pružanje usluga prevoza ogrijevnog drveta u periodu od oko mjesec dana provedeno je šest zasebnih konkurenckih postupaka za istu vrstu posla sa ukupnom vrijednošću ugovora 148.876 KM, a u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama BiH za ovu vrijednost ugovora trebao je biti proveden otvoreni postupak podijeljen na LOT-ove.

Kriterije u tenderskoj dokumentaciji definisati u skladu sa prirodom i vrstom posla te vrstu postupaka odabrat i vršiti u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama i njegovim provedbenim aktima.

10. Komentar

Društvo u ostavljenom roku nije dostavilo komentar na Nacrt izvještaja ŠPD "Šume Središnje Bosne/Srednjobosanske šume" d.o.o. Donji Vakuf za 2014. godinu.

Rukovodilac Sektora za finansijsku reviziju:

Mira Pažin, dipl.oec

Vođa tima:

Mira Pažin, dipl.oec

Član tima:

Bojana Katić, mag.posl.ek

IV. REZIME DANIH PREPORUKA

➤ U navedenoj tački daje se rezime preporuka datih u Izvještaju.

Izvršenom revizijom poslovanja Društva za 2014. godinu konstatovali smo određeni broj propusta i nepravilnosti, a u cilju otklanjanja istih dali smo slijedeće preporuke:

Osnivač Društva i Resorno ministarstvo dužni su aktivno se uključiti i preduzeti odgovarajuće mјere u prevazilaženju i rješavanju nagomilanih propusta. U prvom redu formirati Skupštinu Društva, riješiti status Uprave Društva te osigurati uslove za funkciranje sistema intrnih kontrola;

Na datum bilansa vršiti procjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena i procjenu nadoknade vrednosti takva sredstva, u skladu sa zahtjevom MRS 36 Umanjenje imovine;

U bilansu stanja stavke nekretnina, postrojenja i opreme priznati samo kao sredstvo ako i samo ako je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi povezane s tim sredstvom pritjecati u Društvo i ako se nabavna vrijednost sredstva može pouzdano izmjeriti;

Intenzivirati aktivnosti vezane za obezbjeđenje dokaza o vlasništvu i uknjižbi nekretnina kod nadležnih sudova.

Izvršiti cjelokupni popis imovine i obaveza na dan 31.12.2014. godine s ciljem da se utvrdi njihovo stvarno stanje, te u poslovnim knjigama izvršiti korekciju i usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, kako nalaže Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Neophodno je da se Vlada SBK/KSB; Ministarstvo privrede SBK/KSB; Ministarstvo šumarstva poljoprivrede i vodoprivrede; Kantonalna agencija za privatizaciju i Kantonalno javno pravobranilastvo uključe u rješavanje utvrđivanja vlasništava Društva nad prodatom nekretninom, kako nebi došlo do velik finansijskih gubitaka;

Prilikom klasifikacije sredstava namjenjenih prodaji Društvo trebalo poštovati odredbe MRS 5 tačka 26. koja kaže "ako je subjekt klasificirao imovinu (ili grupu za otuđenje) kao namjenjenu za prodaju ali kriteriji iz tačke 7-9 nisu zadovoljeni, subjek će prestati klasificirati (ili grupu za otuđenje) kao onu koja je namjenjena za prodaju";

Finansijske izvještaje sačiniti u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, paragraf 33., 37., i 85. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja;

Uprava mora koristiti sredstva osiguranja naplate (bankovnu garanciju) kako se ne bi stvarala velika potraživanja po pojedinim kupcima;

Intenzivirati aktivnosti oko pokretanja postupka upisa promjena nastalih u vlasničkom kapitalu pred nadležnim sudovima, kako bi osnovni kapital Društva iskazan u poslovnim knjigama bio jednak upisanom osnovnom kapitalu u sudskom registru;

Isplatu plaća zaposlenima vršiti uz uplatu doprinosa i poreza u skladu sa važećim zakonskim propisima.

Društvo mora u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH i u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja istinito i objektivno prikazati finansijske transakcije koje direktno utiču na mjenjanje finansijskog položaja (obaveza) i uspješnosti poslovanja (troškovi i finansijski rezultat);

Uprava treba vršiti rezervisanja dosljednom primjenom MRS 37 Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, kako bi na datum bilansa troškovi, obveze i finansijski rezultat bili realno iskazani;

Kriterije u tenderskoj dokumentaciji definisati u skladu sa prirodom i vrstom posla te vrstu postupaka odabrati i vršiti u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama i njegovim provedbenim aktima.